

An aerial photograph showing a residential neighborhood with various houses and a road. In the foreground, there is a large field of solar panels. The image is overlaid with a semi-transparent graphic of a house and a solar panel.

Príručka pre zakladateľov energetických komunít

DRAFT

Slovenská asociácia
udržateľnej energetiky
www.sapi.sk ✦

 SAPI

Príručka pre zakladateľov energetických komunít (návrh znenia)

**SAPI – Slovenská
asociácia udržateľnej
energetiky**

Budyšínska 94/36
831 02 Bratislava

Autori:

Lucia Smatana Palmanová
Marian Maraffko
Veronika Filipek
Boris Valach
Ján Karaba

**Vaše podnety na vylepšenie
príručky oceníme na:**

lucia.palmanova@sapi.sk

Dátum publikácie:

september 2024

Podporené:

Federal Ministry
for Economic Affairs
and Climate Action

European
Climate Initiative
EUKI

www.euki.de

on the basis of a decision
by the German Bundestag

Príručka je výstupom aktivít medzinárodného projektu COMMENCE – Community Energy in Central Europe.

Za názory uvedené v tomto dokumente sú zodpovední výlučne jeho autori. Tieto názory nemusia nevyhnutne odrážať názory Spolkového ministerstva hospodárstva a klímy (BMWK). Text príručky je všeobecnej povahy a nemá charakter právneho poradenstva.

Predslov

Energetické spoločenstvá a komunity podporujú obnoviteľný, čistý a efektívny energetický systém, v ktorého centre sú obyvatelia. Vďaka lokálnej výrobe a spotrebe pomáhajú tlmiť energetické krízy a cenové výkyvy, znižujú náklady a závislosť od dovozu elektriny a prispievajú k miestnemu hospodárskemu rozvoju. Zároveň zvyšujú zapájanie komunit ako aktívnych spotrebiteľov a umožňujú posilniť ich postavenie.

Možnosť výroby a zdieľania elektriny vyvolala u mnohých aktérov veľký záujem, ktorý však často naráža na nedostatok praktických informácií. Cieľom tohto dokumentu je vysvetliť koncept energetických spoločenstiev a komunit na Slovensku a ich celoplošný prínos, poskytnúť prehľad o ich založení a fungovaní a zároveň ponúknuť odporúčania na základe skúseností z viacerých krajín Európskej únie, kde energetické spoločenstvá prinášajú pre svojich členov mnohé benefity.

Ján Karaba
riaditeľ, SAPI

SAPI – Slovenská asociácia udržateľnej energetiky je profesionálne záujmové združenie, ktorého hlavným poslaním je podpora rozvoja udržateľnej obnoviteľnej energetiky na Slovensku. SAPI je aktívnym partnerom pre širšiu odbornú aj verejnú diskusiu pri tvorbe podnikateľského prostredia v tomto odvetví.

Pridajte sa k 160+ členom

Legislatíva

Viditeľnosť

Network

Eventy

Informácie

Prestíž

Executive Summary

The Handbook for Energy Community Founders provides a comprehensive overview of community energy in Slovakia, its meaning, legal framework and practical aspects of the process of establishing an energy community. Community energy is an innovative and increasingly widespread approach to energy production and distribution in several EU Member States. However, its development in Slovakia still faces many legislative, technical and other barriers that need to be overcome or at least mitigated.

This handbook covers a wide range of topics, from basic definitions and the legal framework, through the structure and types of energy communities, to practical aspects such as the establishment of a community, its financing and management. In terms of legislation, the handbook focuses on the alignment of several laws that deal with the topic of energy communities. This includes not only domestic Slovak legislation, but also European legislation that is binding for Slovakia.

The handbook also addresses the main barriers to the development of energy communities, including regulatory barriers, technical challenges and the problem of financing. The reader will find, among other things, the rights and obligations of members of energy communities and the procedure that should be followed when establishing and managing an energy community.

Despite existing barriers, energy communities have great potential for sustainable energy development based on renewable energy in Slovakia. This handbook provides comprehensive guidance and practical advice for those interested in establishing and managing energy communities in Slovakia.

Obsah

1 Úvod do komunitnej energetiky	10
1.1 Čo je komunitná energetika?	10
1.2 Legislatívny rámec komunitnej energetiky	11
1.3 Aktéri na slovenskom trhu s elektrinou	13
2 Štruktúra energetických komunít	15
2.1 Typy energetických komunít	15
2.2 Orgány energetických komunít	17
2.3 Práva a povinnosti energetických komunít	19
2.4 Ochrana spotrebiteľa	21
3 Založenie energetickej komunity	23
3.1 Zakladajúca dokumentácia právnickej osoby a jej registrácia	23
3.2 Zmluvné vzťahy energetickej komunity	24
3.3 Registračné povinnosti	27
3.4 Možnosti financovania energetickej komunity	28
3.5 Na čo si dať pozor	30
4 Projekcia a inštalácia obnoviteľného zdroja energie v rámci energetickej komunity	34
4.1 Návrh zdroja OZE	35
4.2 Technická realizácia OZE	36
4.3 Legalizácia a uvedenie do prevádzky	37
5 Zdieľanie energie v energetickej komunite	38
6 Energetická komunita a agregácia flexibility	42
7 Manažment energetickej komunity	43
7.1 Zmluvná agenda	43
7.2 Fakturácia	43
7.3 Udržiavanie zoznamu členov	45
7.4 Pravidelné schôdze členov	45
7.5 Komunikácia s inštitúciami	46
7.6 Údržba a prevádzka energetických zariadení	46
7.7 Energetický manažment	46
8 Bariéry rozvoja komunitnej energetiky	48

Zoznam skratiek

ASDR	automatizovaný systém dispečerského riadenia
CO₂	oxid uhličitý
EDC	energetické dátové centrum
EK	Európska komisia
ES	energetické spoločenstvo
EÚ	Európska únia
FVE	fotovoltaická elektrárňa
GDPR	všeobecné nariadenie o ochrane údajov
IMS	inteligentný merací systém
KEKS	Klaster energetických komunít Slovenska
KO	komunitná energetika
MDS	miestna distribučná sústava
MH SR	Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky
OKTE	Organizátor krátkodobého trhu s elektrinou
OZE	obnoviteľné zdroje energie
RDS	regionálna distribučná sústava
SAPI	Slovenská asociácia udržateľnej energetiky
SEPS	Slovenská elektrizačná a prenosová sústava
SIEA	Slovenská inovačná a energetická agentúra
SSE	Stredoslovenská energetika
ÚRSO	Úrad pre reguláciu sieťových odvetví
VSE	Východoslovenská energetika
VÚC	vyšší územný celok

Autor príručky:

SAPI - Slovenská asociácia udržateľnej energetiky

SAPI je mimovládne profesionálne záujmové združenie, ktorého hlavným poslaním je podpora rozvoja udržateľnej obnoviteľnej energetiky na Slovensku.

Cieľom SAPI je, aby obnoviteľné zdroje energie boli na Slovensku vnímané ako dôležitá súčasť energetického mixu a aby výrobcovia z OZE nečelili diskriminačným a neférovým praktikám zo strany štátu alebo distribučných spoločností.

SAPI obhajuje a podporuje predovšetkým:

- ☑ záujmy priemyselného odvetvia obnoviteľnej energetiky, ktoré sa vo svete stáva stále dôležitejším,
- ☑ záujmy ľudí, ktorí chcú využívať obnoviteľné zdroje energie,
- ☑ záujmy organizácií, ktoré sa snažia presadiť využívanie obnoviteľných zdrojov energie doma i vo svete.

SAPI je členom európskych asociácií SolarPower Europe a WindEurope.

Na tvorbe sa tiež podieľali:

Poláček & Partners

Poláček & Partners

Advokátska kancelária Poláček & Partners vznikla v roku 2013. Jej hlavnými právnymi oblasťami sú energetika, nehnuteľnosti a stavebníctvo, súdne spory a arbitráže, ako aj obchodné spoločnosti a M&A. V rámci energetiky poskytuje komplexnú právnu pomoc a poradenstvo vo veciach súvisiacich s výrobou, dodávkou a distribúciou elektriny, tepla a plynu a pri ich cenovej regulácii. Je partnerom pri výstavbe, kúpe a predaji rôznych druhov elektrární, teplární a energetickej infraštruktúry a príprave súvisiacej transakčnej dokumentácie. Pravidelne participuje na príprave a pripomienkovaní energetickej legislatívy.

Je členom medzinárodnej siete Interlaw a pravidelne získava ocenenia v prestížnych medzinárodných rebríčkoch advokátskych kancelárií, ako napríklad Chambers Europe, The Legal 500, IFLR1000 či Who's Who Legal. V roku 2023 sa stala víťazom kategórie Regulačné právo & Compliance v rebríčku Najväčšie právnické kancelárie, ktorý každoročne prináša The Slovak Spectator v spolupráci s denníkom SME.

Slovenská inovačná a energetická agentúra (SIEA)

SIEA bola zriadená ako štátna príspevková organizácia rozhodnutím Ministra hospodárstva Slovenskej republiky č. 63/1999 s účinnosťou od 1. mája 1999. V oblastiach pôsobnosti Ministerstva hospodárstva SR vytvára technicko-odborné zázemie pre výkon štátnej správy na jeho rozhodovanie v súlade s energetickou a inovačnou legislatívou.

V oblasti podpory energetických spoločností a komunít vyrábajúcich energiu z obnoviteľných zdrojov je Slovenská inovačná a energetická agentúra určená Ministerstvom hospodárstva SR za kontaktné miesto pre usmernenie administratívneho postupu podľa § 13b zákona č. 309/2009 Z. z. o podpore obnoviteľných zdrojov energie a vysokoúčinnnej kombinovanej výroby a o zmene a doplnení niektorých zákonov. V zmysle uvedeného zákona, kontaktné miesto poskytuje informácie ohľadom založenia, prevádzky a rozvoja občianskych energetických spoločností a komunít vyrábajúcich energiu z obnoviteľných zdrojov energie.

Klaster Energetických Komunití Slovenska

Klaster energetických komunit Slovenska (KEKS)

KEKS je neziskové, záujmové združenie zamerané na podporu komunitnej energetiky na Slovensku. Podporuje rozvoj konceptu komunitnej energetiky s ohľadom na využívanie a propagáciu obnoviteľných zdrojov. Zároveň pomáha vybudovať efektívne fungujúci systém energetických komunit a spoločností na Slovensku. KEKS ako certifikovaný národný klaster poskytuje platformu pre výmenu informácií, znalostí a inovácií medzi energetickými komunitami, spoločnosťami a skupinami zdieľania energií. Plní úlohu stavovskej a zastupujúcej organizácie jednotlivých subjektov vo vzťahu k tretím stranám.

KEKS ma za úlohu združovať a zastupovať subjekty pôsobiace v oblasti komunitnej energetiky na Slovensku, pričom pre svojich členov a širokú verejnosť zabezpečuje odbornú a technickú podporu v danej oblasti na profesionálnej úrovni, prístup k informáciám a benefitom, záštitu na národnej úrovni voči iným subjektom verejnej a štátnej sféry, dodávateľom služieb a technológií v oblasti energetických komunit a spoločností.

ENERGIQUBE

energIQube

Konzultačná spoločnosť energIQube poskytuje špičkové poradenstvo a analýzy, ktoré pomáhajú klientom dosiahnuť maximálnu efektívnosť a udržateľnosť v spojení energetiky a informačných technológií. Zameriava sa najmä na témy modernej energetiky, medzi ktoré patrí zdieľanie elektriny, energetické komunity, agregácia flexibility, akumulácia a súvisiaca výmena dát na trhu s elektrinou.

Inovácie v energetike energIQube rieši v kontexte štandardných oblastí energetiky, pri ktorých zrode stáli aj jej experti: zúčtovanie odchýlok, denný a vnútrodenný trhu s elektrinou, vrátane medzinárodnej integrácie s krajinami EÚ, centrálny dátový sklad nameraných údajov, centrálna fakturácia poplatkov za prevádzkovanie systému a systémové služby, reportovanie obchodných transakcií podľa nariadenia REMIT, zúčtovanie podpory výroby elektriny z OZE a VÚKVET, záruky pôvodu elektriny.

1 Úvod do komunitnej energetiky

1.1 Čo je komunitná energetika?

Komunitná energetika je spôsob výroby, zdieľania, distribúcie, spotreby a využívania energie, ktorý sa zameriava na zapojenie a spoluprácu miestnych aktérov. Základná myšlienka tohto konceptu je, aby občania, samosprávy, občianske združenia alebo podnikateľský sektor spoločne využívali výhody energie vyrobenej z OZE, čím sa podporuje energetická transformácia. Na Slovensku rozlišujeme dva typy energetických komunit: **energetické spoločenstvo (ES)** a **komunitu vyrábajúcu energiu z OZE (KOZE)**.¹

Cieľom komunitnej energetiky **nie je dosahovanie zisku**, ale predovšetkým plnenie nasledujúcich cieľov:

- ✓ dosiahnuť udržateľnú a efektívnu energetickú výrobu a spotrebu (efektívnejšie využitie obnoviteľných zdrojov energie (OZE) počas celej doby výroby a maximálne využitie inštalovaného výkonu),
- ✓ znížiť náklady za energie (začlenením OZE do komunity dochádza k zvýšeniu efektivity OZE a aj ku skráteniu nákladov na inštaláciu, zároveň má komunita právo sa rozhodnúť o vnútornej cene energie pre svojich členov),
- ✓ zvýšiť energetickú sebestačnosť,
- ✓ znížiť energetickú závislosť od fosílnych palív,
- ✓ využiť priestor striech či iných objektov, ktoré sa nevyužívajú (týmto sa zároveň šetria zelené plochy a zvyšuje technická hodnota budov),
- ✓ spoločne využiť technické prvky OZE viacerými členmi komunity, ako napríklad spoločné využitie batériových úložísk, nabíjacích staníc pre elektromobily a pod.,
- ✓ zlepšiť kvalitu ovzdušia a životného prostredia,
- ✓ podporovať komunitné zdieľanie,
- ✓ vytvoriť zdroje na znižovanie energetickej chudoby, pretože v rámci zdieľania vzniká možnosť prispieť zo strany komunity na úvodné náklady členov (napr. výmena IMS), rozvoj a pod.²

¹ Bližšie informácie o energetických komunitách a ich rozdieloch nájdete v sekcii: [2.1 Typy energetických komunit](#).

² KEKS, SAPI, GreenDeal4Buildings, 2024. Obnoviteľné zdroje energií (OZE) Energetické komunity (EK) a Energetické spoločenstvá (ES) ako súčasť opatrení zelenej dohody pre budovy.

Prínos komunitnej energetiky:

Hospodárske prínosy

- podpora lokálnej zamestnanosti a ekonomickej stability
- benefity s vlastnej výroby zostávajú lokalite/v regióne
- nižšie účty za energie pre zúčastnených spotrebiteľov

Sociálne prínosy

- lokálna výroba a využívanie obnoviteľnej energie
- zníženie emisií skleníkových plynov
- zníženie spotreby energie

Environmentálne prínosy

- aktívna účasť občanov na rozhodovaní o energetike
- zabezpečenie prístupu k energii, odolnosť voči cenovým výkyvom trhu
- poskytovanie služieb komunite, zmierňovanie energetickej chudoby

1.2 Legislatívny rámec komunitnej energetiky

Prvotný právny rámec komunitnej energetiky vychádza z práva Európskej únie a bol súčasťou tzv. **Zimného energetického balíčka**, ktorý obsahoval osem nariadení a smerníc Európskej únie.

Tento balíček zásadným spôsobom zmenil tvár slovenskej a európskej energetiky. Jeho súčasťou boli aj dve smernice³, ktoré ukladali členským štátom povinnosť prijať právnu úpravu komunitnej energetiky. Do slovenského právneho poriadku boli prebraté rozsiahlou novelou⁴ Zákona o energetike⁵, ktorá v podmienkach Slovenskej republiky prvýkrát s účinnosťou od **1.10.2022** zadefinovala komunitnú energetiku.

Komunitnou energetikou sa zaoberá aj novela⁶ Zákona o podpore OZE⁷, ktorá nadobudla účinnosť dňa 1.12.2022.

Komunitná energetika bola na Slovensku zadefinovaná prostredníctvom nových účastníkov trhu s elektrinou a plynom, ktorými sú **(i) energetické spoločenstvo a (ii) komunita vyrábajúca energiu z OZE**.

Základná právna úprava komunitnej energetiky je obsiahnutá v Zákone o energetike. Detailnejšia úprava právnych vzťahov je ponechaná na vykonávacie predpisy (vyhlášky) Úradu pre reguláciu

³ Smernica Európskeho parlamentu a Rady Európskej únie č. 2019/944 z 5. júna 2019 o spoločných pravidlách pre vnútorný trh s elektrinou a o zmene smernice 2012/27/EÚ (ďalej len „**Smernica EÚ č. 944/2019**“). Smernica Európskeho parlamentu a Rady Európskej únie č. 2018/2001 z 11. decembra 2018 o podpore využívania energie z obnoviteľných zdrojov (ďalej len „**Smernica EÚ č. 2018/2001**“).

⁴ Zákon č. 256/2022 Z. z. Zákon, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 251/2012 Z. z. o energetike a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony

⁵ Zákon č. 251/2012 Z. z. o energetike (ďalej len „**Zákon o energetike**“).

⁶ Zákon č. 363/2022 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa Zákon o podpore.

⁷ Zákon č. 309/2009 Z. z. o podpore obnoviteľných zdrojov energie a vysoko účinnej kombinovanej výroby a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „**Zákon o podpore**“).

sieťových odvetví (ÚRSO), najmä na Pravidlá trhu pre elektrinu⁸ a Pravidlá trhu pre plyn⁹. Dôležitú úlohu zohrávajú aj tzv. cenové vyhlášky v elektroenergetike a plynárenstve, ktoré môžu rozvoj komunitnej energetiky stimulovať z finančného pohľadu (napr. cez rôzne tarifné a poplatkové zvýhodnenia).

Tieto vykonávacie predpisy ÚRSO zatiaľ komunitnú energetiku riešia len v základných rysoch. V budúcnosti preto možno očakávať ich ďalšie úpravy a doplnenia, ktoré úpravu komunitnej energetiky viacej rozvinú.

Pri rozvoji komunitnej energetiky nemožno opomenúť ani dôležitú úlohu MH SR, ktorému zákon ukladá povinnosť vytvoriť podporný rámec na propagáciu a uľahčenie rozvoja komunit vyrábajúcich energiu z obnoviteľných zdrojov.¹⁰

Skutočnosť, že právna úprava energetických komunit obsahuje aktuálne len základné nastavenie vzťahov, potvrdzuje aj odporúčanie Európskej komisie (EK) k návrhu aktualizovaného integrovaného národného energetického a klimatického plánu¹¹. Európska komisia v tomto stanovisku konštatuje, že prijatým politikám a opatreniam v Slovenskej republike chýba robustnosť a dostatočná podrobnosť, najmä pokiaľ ide o rozsah, časový rámec, rozpočet a očakávané vplyvy.

Európska komisia vydáva nielen stanoviská, ale aj odporúčania za účelom rozvoja komunitnej energetiky. Posledné z týchto odporúčaní¹² zahŕňa nasledovné kritériá:

Zjednodušené povolenia pre komunitné projekty:

- ☑ zavedenie zjednodušených postupov a minimalizácia požiadaviek udeľovania povolení pre energetické komunity.

Zjednodušenie postupov pre malých výrobcov energie z OZE:

- ☑ zjednodušené postupy udeľovania povolení malým výrobcom energie z OZE a samospotrebitelom energie z OZE,
- ☑ menej prísne požiadavky na udelenie súhlasu, ako je menšia väčšina, na inštaláciu zariadení OZE v bytových domoch alebo ich úplné odstránenie,
- ☑ zjednodušené povolenia a menej prísne požiadavky pre malých výrobcov a samospotrebitelov energie z OZE.

⁸ Vyhláška ÚRSO č. 207/2023 Z. z., ktorou sa ustanovujú pravidlá pre fungovanie vnútorného trhu s elektrinou, obsahové náležitosti prevádzkového poriadku prevádzkovateľa sústavy, organizátora krátkodobého trhu s elektrinou a rozsah obchodných podmienok, ktoré sú súčasťou prevádzkového poriadku prevádzkovateľa sústavy (ďalej len „Pravidlá trhu pre elektrinu“).

⁹ Vyhláška ÚRSO č. 208/2023 Z. z., ktorou sa ustanovujú pravidlá pre fungovanie vnútorného trhu s plynom, obsahové náležitosti prevádzkového poriadku prevádzkovateľa siete a prevádzkovateľa zásobníka a rozsah obchodných podmienok, ktoré sú súčasťou prevádzkového poriadku prevádzkovateľa siete (ďalej len „Pravidlá trhu pre plyn“).

¹⁰ § 14 ods. 10 Zákona o podpore OZE.

¹¹ Odporúčanie Komisie (EÚ) 2024/617, týkajúce sa návrhu aktualizovaného integrovaného národného energetického a klimatického plánu Slovenska na roky 2021 – 2030 a súladu opatrení Slovenska s cieľom dosiahnuť klimatickú neutralitu v Únii a so zabezpečením pokroku pri adaptácii, 18.12.2023.

¹² Odporúčanie Komisie (EÚ) 2024/1343 z 13. mája 2024 o urýchlení postupov udeľovania povolení na projekty v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov a súvisiacej infraštruktúry, 13.5.2024.

Podpora prístupu k informáciám:

- ☑ zabezpečenie dostupnosti informácií o postupoch udeľovania povolení a požiadavkách na schválenie pre spotrebiteľov zaujímajúcich sa o samospotrebu energie z OZE.

Podnecovanie občianskej účasti:

- ☑ podpora účasti občanov, vrátane nízko a stredne príjmových domácností, na projektoch obnoviteľnej energie a súvisiacej infraštruktúry,
- ☑ prenos výhod energetickej transformácie na miestne spoločenstvá, vrátane účasti v energetických komunitách.

Zapojenie verejnosti do plánovania:

- ☑ organizovanie verejných vypočutí a iných foriem zapojenia zainteresovaných strán, zabezpečenie inkluzívnosti a prístupnosti verejných vypočutí a nabádanie k aktívnej účasti verejnosti vo všetkých fázach projektov.

Možno predpokladať, že podmienky pre rozvoj energetických komunit sa budú zlepšovať, a to aj s ohľadom na aktívne zainteresovanie Európskej komisie.

1.3 Aktéri na slovenskom trhu s elektrinou

Výrobca elektriny je osoba, ktorá má oprávnenie na výrobu elektriny podľa zákona o energetike. Výrobca elektriny zabezpečuje výrobu a poskytuje podporné služby na zabezpečenie prevádzky elektrizačnej sústavy. Okrem výrobcov elektriny pôsobia na trhu aj takí výrobcovia, ktorí vyrábajú a dodávajú elektrinu do výkonu 1 MW, pri ktorých zákon o energetike nevyžaduje povolenie, ale len splnenie oznamovacej povinnosti.

Prevádzkovatelia distribučných sústav zabezpečujú prepravu elektrickej energie od výrobcu až ku koncovému odberateľovi. Na Slovensku máme tri regionálne a približne 100 až 200 miestnych distribučných spoločností. RDS sú Západoslovenská distribučná, a.s., Stredoslovenská distribučná, a.s., a Východoslovenská distribučná, a.s., ktoré zabezpečujú distribúciu elektriny, prevádzkovanie, rozvoj distribučnej sústavy a meranie odberu a dodávky elektriny.

Dodávateľ elektriny je ten, kto predáva koncovému odberateľovi silovú elektrinu. Každý odberateľ elektriny má právo vybrať si alebo zmeniť dodávateľa. Dodávatelia elektriny medzi sebou súťažia a snažia sa ponúkať také produkty, ktorými zaujmú odberateľov. Traja najväčší dodávatelia na Slovensku sú ZSE Energia, Stredoslovenská energetika (SSE) a Východoslovenská energetika (VSE).

Zákazníci - koncoví odberatelia využívajú elektrinu pre vlastnú spotrebu a majú právo si vybrať dodávateľa elektriny.

Aktívny odberateľ je koncový odberateľ elektriny, ktorý má právo:

- ☑ vyrábať elektrinu v zariadení na výrobu elektriny,
- ☑ uskladňovať elektrinu v zariadení na uskladňovanie elektriny,

- ✓ dodávať ním vyrobenú alebo uskladnenú elektrinu inému KOZE alebo ES,
- ✓ zdieľať ním vyrobenú alebo uskladnenú elektrinu inému koncovému odberateľovi alebo ES, ktorého je členom,
- ✓ dodávať ním vyrobenú alebo uskladnenú elektrinu pre vlastnú potrebu,
- ✓ ponúkať a predávať flexibilitu,
- ✓ uzatvoriť zmluvu o agregácii a poskytovať flexibilitu prostredníctvom agregácie.

Regulátor energetického trhu je ÚRSO. Regulátor stanovuje regulované ceny, udeľuje povolenia na podnikanie v energetike a určuje pravidlá fungovania na energetickom trhu.

2 Štruktúra energetických komunit

2.1 Typy energetických komunit

Novela zákona č. 251/2012 Z. z. o energetike a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „Zákon o energetike“), ktorá nadobudla účinnosť dňa 1.10.2022, zaviedla do slovenskej legislatívy dva nové pojmy a to **(1) energetické spoločenstvo (ES)** a **(2) komunita vyrábajúca energiu z obnoviteľných zdrojov (KOZE)**.

Slovenská legislatíva vychádza z práva EÚ a definícia oboch pojmov a typu subjektov je obsiahnutá novým paragrafom § 11a, ktorým boli do národnej legislatívy súčasne transponované dve smernice EÚ - smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/944 z 5.6.2019 o spoločných pravidlách pre vnútorný trh s elektrinou (pojem „energetické spoločenstvo“) a smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/2001 z 11.12.2018 o podpore využívania energie z obnoviteľných zdrojov (pojem „komunita vyrábajúca energiu z obnoviteľných zdrojov“).

Oba nové subjekty zákon definuje ako právnické osoby, ktorých právnu formu zákon nijak neobmedzuje, preto môže ísť o akúkoľvek právnu formu, ktorá spĺňa podmienky § 11a.

Založenie energetického spoločenstva alebo komunity vyrábajúcej energiu z OZE znamená vytvorenie právneho subjektu, ktorého podstatou nie je vytváranie zisku, ale pokrytie energetickej potreby a energetický prospech pre ich členov a to demokraticky, s nekomerčným účelom, a bez diskriminácie vo vzťahu k ostatným účastníkom trhu

Hlavné činnosti energetických komunit:

- výroba elektriny, jej dodávka, zdieľanie a uskladňovanie
- činnosti agregácie a distribúcie
- prevádzka nabíjacej stanice alebo výkon iných činností súvisiacich so zabezpečením energetických potrieb členov alebo spoločníkov.

- 1** Do **energetického spoločenstva (ES)** môžeme zaradiť akékoľvek fyzické osoby (rodinní príslušníci, susedia a pod.), malé podniky, neziskové organizácie, občianske združenia, obce alebo VÚC (a iné verejné inštitúcie), pričom ES môže fungovať iba v odvetví elektroenergetiky. ES nesmie vykonávať podnikateľskú činnosť za účelom zisku a musí vykonávať iba tie služby, ktoré poskytuje svojim členom - ES môže medzi svojich členov rozdeliť najviac 50 % vytvoreného zisku, zvyšných 50 % musí byť použitých na iné účely spojenými s prevádzkou a rozvojom energetického spoločenstva. Po začatí výkonu svojej činnosti je ES povinné uzatvoriť zmluvu o zúčtovaní odchýlky (§ 35a ods. 2 Zákona o energetike). ES má možnosť preniesť zodpovednosť za odchýlku na iný subjekt zúčtovania. Spravidla je týmto subjektom distribučná spoločnosť.

2 Komunita vyrábajúca energiu z OZE (KOZE) je rovnako právny subjekt, ktorého hlavné činnosti sú veľmi podobné ako pri energetických spoločenstvách, avšak KOZE má podmienku, že výroba elektriny musí byť **výlučne** z OZE (najčastejšie ide o fotovoltiku). Navyše, KOZE môžu pôsobiť nielen na trhu s elektrinou, ale aj na trhoch s inými energiami (napríklad s biometánom), pokiaľ je splnená podmienka, že ide o energiu z OZE. Rovnako ako energetické spoločenstvá, ani KOZE nemôže vykonávať podnikateľskú činnosť za účelom dosiahnutia zisku. KOZE môže medzi svojich členov taktiež rozdeliť najviac 50 % zisku.

Rozdiely medzi energetickým spoločenstvom a KOZE:

- Energetické spoločenstvo môže vyrábať elektrinu z akýchkoľvek zdrojov, nielen elektrinu z obnoviteľných zdrojov energie
- KOZE môže vyrábať elektrinu len z obnoviteľných zdrojov energie a tiež môže vyrábať biometán
- Členmi energetického spoločenstva môžu byť len FO, malé podniky, obce a VÚC, ktoré majú sídlo v územnom obvode VÚC, v ktorom má energetické spoločenstvo sídlo
- Členmi komunity môžu byť FO, malé podniky, stredné podniky, obce a VÚC, v územnom obvode ktorého má komunita sídlo a zároveň jej členovia komunity musia mať trvalý pobyt alebo sídlo v územnom obvode VÚC, v ktorom je umiestnené zariadenie na výrobu elektriny alebo biometánu
- Oproti legálnej definícii ES je pri KOZE navyše písmeno e), ktoré hovorí, že členmi komunity môžu byť len takí členovia, ktoré majú trvalý pobyt alebo sídlo na území VÚC, v ktorom je umiestnené zariadenie na výrobu elektriny alebo biometánu.

Vzhľadom na § 11a ods. 3 Zákona sa vo všeobecnosti **za energetické spoločenstvo považuje aj komunita vyrábajúca energiu z obnoviteľných zdrojov**. Ak tento zákon neustanovuje inak, práva a povinnosti spoločenstva sa vzťahujú aj na KOZE. Naopak to však neplatí.

Energetickou komunitou sa môže stať akákoľvek právnická osoba, ktorá spĺňa kritériá uvedené v Zákone o energetike, § 11a.

Právna úprava neposkytuje jasnú odpoveď, o akú právnu formu má ísť, avšak definuje kritériá, ktoré vzťahujúce sa na fungovanie energetického spoločenstva, ktoré musia byť splnené na to, aby mohli byť považované za komunitu a čerpať výhody zdieľania. Tieto kritériá sú nasledovné:

1 Dosahovanie zisku nemôže byť hlavným účelom: zisk nie je zakázaný, ale nesmie byť hlavným cieľom komunity. Zákon definuje, aký maximálny podiel môže komunita rozdeliť z vygenerovaného zisku svojim členom. V súčasnosti je to na úrovni 50 % a zvyšok zisku musí komunita investovať napríklad do rozvoja komunity, sociálnych alebo ekologických aktivít vo svojom okolí, na pokrytie prevádzkových nákladov, prípadne si peniaze šetriť do budúcnosti. To znamená, že právnické osoby z povahy veci určené na dosahovanie zisku na podnikanie, ako napríklad obchodné spoločnosti, nespĺňajú dané podmienky a nie sú vhodnou formou na založenie komunity.

- 2 Pluralita členov:** právna forma musí byť pripravená na to, že môže mať vyšší počet členov. Preto pre založenie komunity nie sú vhodné právne formy, ktoré počet členov limitujú, ako napríklad spoločnosť s ručením obmedzeným alebo rozpočtové a príspevkové spoločnosti.
- 3 Otvorenosť a dobrovoľnosť členstva:** právna forma musí byť pripravená na to, aby do nej mohlo vstúpiť čo najviac z vyššie uvedených typov subjektov (t. j. fyzických osôb, právnických osôb, malých a stredných podnikov, obcí a iné). Vstúpenie a vystúpenie z členstva musí byť umožnené bez sankcií, a preto pri niektorých obchodných spoločnostiach spravidla neumožňujúcich jednoduché vystúpenie môže nastať problém.

Na to, aby mohlo vzniknúť ES alebo KOZE, musia byť splnené podmienky:

- Forma právnickej osoby
- Dobrovoľná a otvorená účasť
- Založenie a kontrola na demokratickom princípe
- Účel zdieľať energiu a nedosahovať zisk (max 50%)
- Zákom určené subjekty členov, napríklad fyzické osoby, malé podniky, stredné podniky (iba pri KOZE), VÚC a pod.

Čo sa týka prípadných obmedzení pre ich členstvo, hlasovacie práva a kontrolu, nie sú medzi energetickým spoločenstvom a komunitou vyrábajúcou energiou z OZE rozdiely.

Vhodné právne formy na založenie komunity sú:

- ✓ občianske združenia (a teda rôzne spolky, spoločnosti, zväzy, hnutia, kluby a iné občianske združenia),
- ✓ družstvá,
- ✓ neziskové organizácie.

Tieto právne formy už v zákonných kritériách spĺňajú podmienky, ktoré majú energetické spoločenstvá a KOZE spĺňať na to, aby vznikli.

Nevhodné alebo menej vhodné formy sú rozpočtové a príspevkové organizácie, štátne podniky, všetky obchodné spoločnosti, nadácie či fondy. Konečné rozhodnutie robí ÚRSO, pričom niektoré prípady sa môžu posudzovať osobitne, čo postupom času ukáže samotná prax.

2.2 Orgány energetických komunit

Energetické komunity sú organizované tak, aby podporovali decentralizáciu energetiky, pričom každá komunita má svoje vlastné orgány na zabezpečenie efektívneho fungovania. To, ako je v energetickej komunite zabezpečované spravovanie, rozhodovanie a zodpovedanie za chod, je otázkou súvisiacou s (i) právnou úpravou konkrétnej právnej formy, pre ktorú sa členovia/zakladatelia rozhodnú a (ii) zakladajúceho dokumentu tejto právnickej osoby. Každá

energetická komunita však bude mať v rámci svojej správy orgány, ktoré budú zabezpečovať fungovanie právnickej osoby.

Nevyhnutným bude **štatutárny orgán**, ktorý je oprávnený za právnickú osobu robiť všetky právne úkony navonok. Podľa konkrétneho prípadu môže ísť napríklad o riaditeľa (pri občianskych združeniach) alebo aj o kolektívny orgán v podobe predstavenstva (pri družstve).

Podľa konkrétnej právnej formy môže mať následne energetická komunita aj ďalšie orgány, ako napríklad **správnu radu** alebo **členskú schôdzu**, ktoré budú slúžiť členom na kolektívne a teda demokratické rozhodovanie o základných otázkach fungovania energetickej komunity.

Podľa európskej právnej úpravy by sa rozhodovacie právomoci mali obmedziť predovšetkým na tých členov a spoločníkov, ktorí nevykonávajú komerčné aktivity veľkého rozsahu a pre ktorých sektor energetiky nepredstavuje hlavnú oblasť hospodárskej činnosti.¹³ V rámci rozhodovania je tak potrebné nastaviť vo vnútri subjektu mechanizmy, ktoré zabránia „ovládnutiu“ komunity komerčnými spoločnosťami. Na účely kontroly môžu v energetickej komunite podľa zvolenej formy vzniknúť aj **kontrolné orgány**, ako napríklad **kontrolná komisia** alebo **dozorná rada**.

Vo vzťahu ku kontrole Zákon o energetike vymedzuje medzi ES a KOZE odlišnú úpravu.

V energetickom spoločenstve môžu vykonávať kontrolu členovia samostatne alebo spoločne s inými členmi bez územného obmedzenia.

V rámci KOZE Zákon o energetike predpokladá, že kontrolu budú vykonávať tí členovia, ktorí sú zariadeniu na výrobu elektriny najbližšie. Definícia výkonu kontroly sa rozširuje tak, že členovia sú samostatne alebo s inými členmi oprávnení vykonávať kontrolu len ak majú **trvalý pobyt alebo sídlo** na území vyššieho územného celku, v ktorom je:

- ☑ **umiestnené zariadenie** na výrobu elektriny vlastnené KOZE **alebo väčšina takých zariadení**, ak komunita vyrába vo viacerých takých zariadeniach,
- ☑ **sídlo KOZE**, ak nemožno určiť vyšší územný celok podľa predchádzajúcej vety.

Stanovenie ďalších orgánov alebo bližšie kompetencie a zodpovednosť jednotlivých orgánov sa odvíja od zakladajúceho dokumentu energetickej komunity.

¹³ Bod 44 recitálu Smernice EÚ č. 944/2019.

2.3 Práva a povinnosti energetických komunít

Pre existenciu a fungovanie energetickej komunity je príznačné, že musí ísť o samostatnú právnickú osobu, ktorá je **spôsobilá nadobúdať práva a povinnosti**.

Energetická komunita bude mať ako právnická osoba kompetencie:

- uzatvárať zmluvy (ako napríklad zmluvy o dodávke komodity, zmluvy o pripojení do distribučnej sústavy, zmluvy o zúčtovaní odchýlky alebo zmluvy o zabezpečení prevádzky alebo správy miestnej distribučnej sústavy a ďalšie iné)
- vlastniť majetok
- požívať práva, ktoré jej priznáva zákon
- dodržiavať povinnosti, ktoré jej ukladá zákon, alebo ktorej jej vyplývajú zo zmluvných záväzkov

Zákon o energetike zároveň rámcovo upravuje práva a povinnosti. V zmysle § 35a Zákona o energetike má energetická komunita **právo**:

- ✓ odoberať elektrinu vo svojom odbernom mieste,
- ✓ vyrábať a uskladňovať elektrinu v zariadení pripojenom v odbernom mieste alebo mimo miesto spotreby,
- ✓ dodávať elektrinu svojim členom (vlastnú, ale aj nakúpenú na trhu s elektrinou),
- ✓ zdieľať vyrobenú alebo uskladnenú elektrinu svojim členom,
- ✓ vykonávať činnosť agregácie pre svojich členov,
- ✓ prevádzkovať nabíjajúcu stanicu.

Je potrebné dbať na to, že pri výkone týchto práv sa na energetickú komunitu (podľa rozsahu jej činnosti) vzťahujú aj **príslušné povinnosti** koncového odberateľa, výrobcu, prevádzkovateľa zariadenia na uskladnenie elektriny, dodávateľa elektriny a agregátora.

Osobitne sú ustanovené práva a povinnosti pre KOZE, ako **účastníka trhu s plynom**. Podľa § 70a Zákona o energetike má komunita **právo**:

- ✓ odoberať plyn vo svojom odbernom mieste,
- ✓ vyrábať biometán,
- ✓ dodávať svojim členom biometán vyrobený v jej zariadení na výrobu biometánu alebo plyn nakúpený na trhu s plynom,
- ✓ zdieľať biometán vyrobený v jej zariadení svojim členom.

Obdobne, ako v prípade vyššie, sa pri výkone týchto práv na komunitu vzťahujú aj **príslušné povinnosti** koncového odberateľa, výrobcu biometánu (okrem povinnosti uzatvoriť zmluvu o dodávke plynu s odberateľom plynu a povinnosti dodávateľa plynu).

V súvislosti s týmito činnosťami Zákon o energetike rozlišuje, ktoré z nich:

- ☑ sú podnikaním a na ich vykonávanie je potrebné osobitné oprávnenie na podnikanie v energetike¹⁴,
- ☑ nie sú podnikaním, na ich vykonávanie je potrebné osobitne oznámiť¹⁵ a
- ☑ nie sú podnikaním a ich vykonávanie nie je osobitne regulované.

Reguláciu zdieľania elektriny Zákon o energetike bližšie neupravuje. Vzhľadom na osobitný charakter, kedy nejde o „klasický“ predaj elektriny, ale o poskytovanie elektriny bezodplatne alebo za neúmerné protiplnenie, zdieľanie nie je podnikaním. Na vykonávanie tejto činnosti preto nie je potrebné osobitné oprávnenie na podnikanie a rovnako táto činnosť nepodlieha ani osobitnému oznámeniu.

Regulované sú však ostatné činnosti energetickej komunity ako výroba elektriny, uskladnenie elektriny alebo dodávky elektriny.

To, či má energetická komunita pri týchto činnostiach disponovať oprávnením alebo tieto činnosti musí vopred oznámiť vyplýva najmä z (i) výšky inštalovaného výkonu zariadenia na výrobu alebo uskladnenie elektriny a (ii) charakteru odberateľa, teda či ide o odberateľa-člena, alebo o odberateľa bez členstva. Prípady, kedy je potrebné disponovať oznámením alebo oprávnením zobrazuje tabuľka nižšie.

Aktivita energetickeho spoločenstva	Oprávnenie na podnikanie	Oznámenie podľa § 4 ods. 9
Zdieľanie elektriny.	✗ NIE	✗ NIE
Výroba a uskladňovanie elektriny v zariadení s inštalovaným výkonom do 11 kW . ¹⁶	✗ NIE	✗ NIE
Výroba a uskladňovanie elektriny v zariadení s inštalovaným výkonom od 11 kW – 1 MW pre svojich členov . ¹⁷	✗ NIE	☑ ÁNO
Výroba a uskladňovanie elektriny v zariadení s inštalovaným výkonom nad 11 kW nie len pre svojich členov . ¹⁸	☑ ÁNO	✗ NIE
Výroba a uskladňovanie elektriny v zariadení s inštalovaným výkonom nad 1 MW . ¹⁹	☑ ÁNO	✗ NIE
Dodávanie elektriny (samovyrobenej alebo nakúpenej na trhu) len svojim členom . ²⁰	✗ NIE	☑ ÁNO
Dodávanie elektriny (samovyrobenej alebo nakúpenej na trhu) nielen svojim členom . ²¹	☑ ÁNO	✗ NIE

¹⁴ Podľa § 6 ods. 1 Zákona o energetike „podnikať v energetike možno len na základe a v súlade s povolením alebo potvrdením o splnení oznamovacej povinnosti.“

¹⁵ Činnosti uvedené v § 4 ods. 9 Zákona o energetike je potrebné oznámiť ÚRSO do 30 dní, a to ich začiatok, ukončenie a zmenu tejto činnosti. Oznámenie obsahuje meno, priezvisko, adresu pobytu fyzickej osoby alebo obchodné meno, identifikačné číslo právnickej osoby, miesto činnosti, dátum začiatku, zmeny alebo ukončenia činnosti a opis energetickeho zariadenia, ak sa na oznamovanú činnosť používa.

Pre energetické komunity Zákon o energetike upravuje nižšiu mieru regulácie, ak ide o dodávku elektriny iba svojim členom. **Takúto činnosť postačuje ÚRSO len oznámiť.** Podobný režim platí aj pre výrobu a uskladňovanie elektriny pre svojich členov v zariadeniach s inštalovaným výkonom nie väčším ako 1 MW.

Pokiaľ by energetická komunita dodávala elektrinu (aj) iným osobám než jej členom, musela by mať na takú činnosť osobitné **oprávnenie na podnikanie** na dodávku elektriny vydané ÚRSO (ako akýkoľvek iný dodávateľ elektriny).

2.4 Ochrana spotrebiteľa

Základný rámec ochrany členov energetických komunit je premietnutý v Smernici EÚ č. 2018/2001, podľa ktorej „domácnosti ako spotrebiteľia a komunity podieľajúce sa na samospotrebe energie z obnoviteľných zdrojov by si mali **zachovať svoje práva spotrebiteľov** vrátane práva mať zmluvu s dodávateľom podľa vlastného výberu a zmeniť dodávateľa.“

Zákon o podpore zároveň ukladá povinnosť MH SR **vytvoriť podporný rámec** za účelom zabezpečenia rovnakého a nediskriminačného zaobchádzania **so spotrebiteľmi** zapojenými do KOZE.

Povinnosti, ktoré v tejto súvislosti energetickej komunitě vzniknú, budú závisieť od rozsahu jeho aktivít. Pokiaľ bude chcieť energetická komunita dodávať elektrinu, je potrebné zohľadniť, že energetické predpisy rozlišujú viaceré kategórie odberateľov a v závislosti od toho im poskytujú rôzne úrovne ochrany. Nestačí tu zohľadniť len spotrebiteľské práva, ktoré majú odberatelia elektriny a plynu v domácnosti podľa Zákona o ochrane spotrebiteľa.¹⁶

Je tu aj osobitná úprava základných práv odberateľov v Zákone o energetike (§ 17).

Ide napríklad o právo:

- ☑ uzatvoriť s dodávateľom elektriny alebo dodávateľom plynu zmluvu o združenej dodávke elektriny alebo zmluvu o združenej dodávke plynu, ktoré musia spĺňať zákonom stanovené náležitosti,
- ☑ na poskytnutie informácie o každej zmene ceny za dodávku vrátane dôvodov a predpokladov takej zmeny a informácie o zmene obchodných podmienok, poučenie o možnosti vypovedať zmluvu o združenej dodávke transparentným a zrozumiteľným spôsobom dohodnutým v zmluve alebo určeným v obchodných podmienkach najneskôr 30 dní pred nadobudnutím účinnosti zmeny,
- ☑ informácie o zdroji, spôsobe a možnosti získavania informácií o cene za dodávku alebo iné plnenie poskytované spoločne s vrátane štruktúry ceny,
- ☑ na výber nediskriminačnej formy a spôsobu platenia za dodávku a s tým spojených služieb,

¹⁶ Zákon č. 108/2024 Z. z. o ochrane spotrebiteľa (ďalej len „Zákon o ochrane spotrebiteľa“).

- ☑ na poskytnutie informácií (napr. o obsahu zmluvy, o práve odstúpiť od zmluvy, atď.).¹⁷

V prípade, že sa energetická komunita rozhodne poskytovať flexibilitu, pôjde napríklad o právo bezodplatne zmeniť agregátora alebo právo na informácie v primeranom časovom predstihu pred uzatvorením zmluvy o agregácii, informácie o obsahu navrhovanej zmluvy a právo na oboznámenie s dôsledkami aktivácie flexibility podľa navrhovanej zmluvy.¹⁸

Je dôležité si uvedomiť, že energetická komunita nebude vystupovať len ako subjekt, ktorý musí rešpektovať práva iných, napr. odberateľov či poskytovateľov flexibility. Aj energetická komunita bude mať totiž rovnakú ochranu voči svojmu dodávateľovi elektriny, prípadne voči svojmu agregátorovi.

Dôležitou súčasťou energetickej komunity z pohľadu ochrany práv členov a tretích subjektov bude (napr. pri uzatváraní zmlúv, vedenia zoznamov členov, atď.) dodržiavanie ochrany osobných údajov (GDPR).

¹⁷ Ďalšie požiadavky na ochranu práv odberateľov sú upravené napríklad v § 17c Zákona o energetike.

¹⁸ § 34a ods. 2 Zákona o energetike.

3 Založenie energetickej komunity

3.1 Zakladajúca dokumentácia právnickej osoby a jej registrácia

Energetická komunita nie je samostatnou právnou formou a preto bude podoba zakladajúceho dokumentu závisieť od rozhodnutia, ktorú právnou formu zakladajúci členovia zvolia. Inými slovami, musí najprv vzniknúť právnická osoba, ktorá chce získať status energetickej komunity. Možno uvažovať napr. o občianskom združení, záujmovom združení právnických osôb alebo inej vhodnej právnej forme.

V závislosti od toho sa rozlišuje proces založenia aj povinná dokumentácia.

Občianske združenie: Registráciu občianskeho združenia navrhuje prípravný výbor (najmenej tri osoby). Prípravný výbor následne podáva návrh na registráciu občianskeho združenia, ktorého súčasťou sú **stanovy** (tieto dokumenty sú nevyhnutné pre registráciu).¹⁹ Občianske združenie môže byť vhodnou formou pre lokálne iniciatívy a komunity, ktoré chcú spoločne investovať napríklad do obnoviteľných zdrojov a zdieľať vyrobenú energiu.

Záujmové združenie právnických osôb: Členmi takéhoto združenia môžu byť zo zákona len právnické osoby. Na založenie združenia sa vyžaduje písomná **zakladateľská zmluva** uzavretá zakladateľmi alebo schválenie založenia združenia na ustanovujúcej členskej schôdzi. O založení združenia na tejto schôdzi sa spíše zápisnica obsahujúca zoznam zakladajúcich členov združenia s uvedením ich mena (názvu) a bydliska (sídla) a podpisy členov. K zmluve alebo zápisnici o ustanovujúcej členskej schôdzi musia byť priložené **stanovy** a určenie osôb oprávnených konať v mene združenia, ktoré schvália zakladatelia alebo ustanovujúca schôdza.²⁰

Družstvo: Tento typ právnej formy je vhodný pre skupiny subjektov (fyzických a právnických osôb), ktoré chcú užšie spolupracovať a majú spoločné hospodárske, sociálne alebo kultúrne potreby. V energetike môže byť družstvo efektívne v situáciách, kde sa predpokladá vysoká úroveň zapájania sa členov a ich záujem o dlhodobú udržateľnosť a energetickú nezávislosť. Na založenie družstva sa vyžaduje konanie ustanovujúcej schôdze družstva. Ustanovujúca schôdza družstva určuje zapisované základné imanie, schvaľuje pripravené **stanovy**, volí predstavenstvo a kontrolnú komisiu.²¹

¹⁹ § 6 zákona č. 83/1990 Zb. o združovaní občanov.

²⁰ § 20f zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník.

²¹ § 224 zákona č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník.

- Registrácia občianskeho združenia sa vykonáva na Ministerstve vnútra SR. Návrh na registráciu a vzorové stanovky sú dostupné [tu](#).
- Zápis záujmového združenia právnických osôb sa vykonáva v registri združení vedeného na okresnom úrade v sídle kraja, príslušnom podľa sídla združenia. Návrh na registráciu nájdete [tu](#).
- Zápis družstva sa vykonáva v obchodnom registri príslušného registrovému súdu v sídle družstva. Návrh na zápis nájdete [tu](#).

Za účelom prípravy zakladajúcej dokumentácie odporúčame náležite zvážiť a dôsledne upraviť nasledovné:

- **Názov a sídlo komunity:** Oficiálny názov a adresa, kde bude komunita sídliť.
- **Ciele energetickej komunity:** Zadefinovanie základných cieľov ku ktorým energetická komunita smeruje.
- **Predmet činnosti:** Jasné vymedzenie činností, ktoré bude komunita vykonávať (napr. výroba, distribúcia alebo uskladňovanie elektriny).
- **Členstvo:** Podmienky pre vstup a výstup členov, práva a povinnosti členov.
- **Orgány komunity:** Štruktúra riadiacich orgánov, ich kompetencie a spôsob voľby (napr. valné zhromaždenie, predstavenstvo).
- **Hospodárenie a financovanie:** Pravidlá hospodárenia, rozpočet, rozdeľovanie prípadných ziskov a finančné zdroje komunity.
- **Vlastníctvo energetickej komunity:** Pravidlá nadobúdania zariadení do vlastníctva energetickej komunity a využívania existujúcich zariadení jeho členov.
- **Zánik komunity:** Podmienky a postup pri zániku energetickej komunity.

3.2 Zmluvné vzťahy energetickej komunity

Zakladajúca dokumentácia energetickej komunity bude upravovať vnútornú štruktúru a fungovanie komunity. Avšak, nebude môcť upraviť úplne všetko. Niektoré pravidlá fungovania a prevádzky budú obsiahnuté v samostatných zmluvách. Preto odporúčame dostatočnú pozornosť venovať najmä nasledovným typom zmlúv:

- ▶ **Pracovnoprávne zmluvy:** Energetická komunita môže za účelom svojej prevádzky/spravovania, prípadne iných činností zamestnávať osoby, pre ktoré bude potrebné uzatvoriť pracovné zmluvy.
- ▶ **Zmluvy o prevádzke energetickej komunity:** Prevádzka a spravovanie energetickej komunity predstavuje komplexný servis. Energetická komunita si môže na túto činnosť osloviť aj externý subjekt, akéhosi „správcu“. Zákon o energetike túto funkciu bližšie neupravuje.

Je preto na vlastnom uvážení energetickej komunity, akého „správca“ si vyberie, aké činnosti mu zverí a akú odmenu za to mu bude poskytovať. Tieto podmienky bude potrebné v zmluve presne špecifikovať.

Takýto „správca“ môže byť zodpovedný napríklad za optimalizáciu energií, dodržiavanie právnych predpisov, plnenie registračných povinností, prípadne iných potrebných činností energetickej komunity.

- ▶ **Zmluvy, ktoré upravujú používanie zariadení na výrobu elektriny a iných energetických zariadení.** Energetická komunita môže disponovať vlastnými zariadeniami, využívať zariadenia svojich členov, prípadne aj zariadenia tretích subjektov.

Energetická komunita tak bude uzatvárať:

- ✓ zmluvy súvisiace s **vlastníctvom** zariadení (napr. kúpna zmluva, zmluva o dielo),
- ✓ zmluvy, ktoré budú riešiť **užívanie** zariadení, ktoré nepatria energetickej komunite (pôjde najčastejšie o zmluvy o nájme, v prípade, ak bude užívanie bezodplatné, pôjde o zmluvy o výpožičke) a
- ✓ zmluvy, ktoré riešia starostlivosťou o zariadenia (napr. rôzne servisné zmluvy).

Zmluvy o energetických činnostiach

Energetická komunita bude v závislosti od činností, ktoré sa rozhodne vykonávať, následne vstupovať do viacerých zmluvných vzťahov. Niektoré zmluvy budú pre ňu povinné, iné budú závisieť od jej slobodného rozhodnutia, resp. od toho, aké ďalšie činnosti bude chcieť vykonávať. Môže ísť o:

- ✓ zmluvu o pripojení do distribučnej sústavy,
- ✓ zmluvu o prístupe do distribučnej sústavy a distribúcii elektriny,
- ✓ zmluvu o zdieľaní elektriny,
- ✓ zmluvy o dodávke elektriny,
- ✓ zmluvu o združenej dodávke elektriny,
- ✓ rámcovú distribučnú zmluvu,
- ✓ zmluvu o prevzatí zodpovednosti za odchýlku alebo zmluvu o zúčtovaní odchýlky,
- ✓ zmluvu o poskytovaní údajov.

Zmluvy o pripojení a prístupe do distribučnej sústavy

Pre každé odberné miesto a odovzdávacie miesto energetickej komunity musí byť uzatvorená samostatná **zmluva o pripojení do distribučnej sústavy**. Uzatvára sa s príslušným prevádzkovateľom distribučnej sústavy (miestnej alebo regionálnej). V tejto zmluve sa dohodne rezervácia maximálnej rezervovanej kapacity, s čím môže byť spojená povinnosť úhrady jednorazového pripojovacieho poplatku.

Hlavne pri pripájaní zariadenia na výrobu elektriny alebo zariadenia na uskladňovanie elektriny (batériového úložiska) bude energetická komunita uzatvárať aj **zmluvu o prístupe do distribučnej**

sústavy a distribúcií elektriny pre svoje odovzdávacie miesta, ktorá sa tiež uzatvára s príslušným prevádzkovateľom distribučnej sústavy. Dohodne sa v nej umožnenie fyzickej dodávky elektriny do distribučnej sústavy. S touto zmluvou môže byť spojená aj povinnosť uhrádzať pravidelnú mesačnú platbu za prístup (tzv. G-komponentu) zo strany energetickej komunity.

Zmluvy o zdieľaní elektriny

Energetická komunita môže so svojimi členmi zdieľať vyrobenú elektrinu.

Zdieľaním elektriny sa rozumie poskytovanie elektriny z iného dôvodu, ako je predaj elektriny, t. j. bezodplatne alebo za odplatu, ktorá nie je priamo úmerným protiplnením za poskytnutie elektriny (napr. členský vklad).

Zákon síce neupravuje akúsi „zmluvu o zdieľaní elektriny“, je však nevyhnutné, aby existovala dohoda na zdieľaní elektriny medzi komunitou a členom. Takáto dohoda môže byť súčasťou napr.:

- ☑ osobitnej zmluvy medzi komunitou a členmi,
- ☑ dohody obsiahnutej v zakladateľskom dokumente energetickej komunity.

Samozrejme, energetická komunita môže zdieľať elektrinu aj s nečlenom. Aj v tomto prípade s ním musí uzatvoriť osobitnú zmluvu.

Zmluvy o dodávkach elektriny zo strany komunity

Energetická komunita sa môže rozhodnúť, že **vyrobenú elektrinu bude predávať**, resp. dodávať. Môže tak robiť na základe **zmluvy o dodávke elektriny**, ktorú uzatvorí s iným dodávateľom elektriny.

Do úvahy prichádza aj to, aby elektrinu dodávala svojim členom, prípadne iným odberateľom. Vyrobená elektrina však nemusí byť dostatočná na pokrytie celej spotreby toho – ktorého odberateľa. Preto bude energetická komunita častokrát elektrinu do daného odberného miesta dodávať popri inom („klasickom“) dodávateľovi elektriny. Upozorňujeme, že na takúto dodávku bude potrebovať súhlas tohto dodávateľa elektriny, resp. súhlas subjektu, ktorý prevzal zodpovednosť za odchýlku za toto odberné miesto.

Energetická komunita sa tiež môže rozhodnúť, že bude chcieť vystupovať ako „klasický dodávateľ elektriny“ a teda byť jediným dodávateľom elektriny pre svojich členov.

V takomto prípade jej pravdepodobne nebude stačiť len elektrina, ktorú si vyrobí ale časť elektriny si bude nakupovať z tretej strany, napr. od iného dodávateľa elektriny. Aj tento nákup sa najčastejšie uskutoční zmluvou o dodávke elektriny.

Po získaní dostatočného množstva elektriny môže následne energetická komunita so svojimi členmi uzatvoriť **zmluvu o združenej dodávke elektriny**. Touto zmluvou sa energetická komunita nezaviaže len dodávať samotnú komoditu, ale zároveň aj zabezpečiť jej distribúciu (vrátane súvisiacich služieb) a prevezme zodpovednosť za odchýlku daného odberného miesta.

Pre zabezpečenie distribúcie zároveň energetická komunita uzatvorí **rámcovú distribučnú zmluvu** s príslušným prevádzkovateľom distribučnej sústavy.

Energetická komunita si tiež bude musieť zmluvne vyriešiť otázku **zodpovednosti za odchýlku**, ktorá pri dodávke, resp. distribúcii elektriny vzniká. Svoju zodpovednosť za odchýlku môže preniesť na iného účastníka trhu s elektrinou (napr. dodávateľa elektriny), a to na základe zmluvy o prevzatí zodpovednosti za odchýlku. Pokiaľ tak neurobí, je povinné uzatvoriť so zúčtovateľom odchýlok (OKTE) zmluvu o zúčtovaní odchýlky.

Pri činnostiach energetickej komunity nemožno zabudnúť ani na **zmluvu o poskytovaní údajov**, ktorá sa uzatvára s OKTE. Energetická komunita sa ňou zaviazá poskytovať OKTE údaje potrebné na výkon činnosti organizátora krátkodobého trhu s elektrinou v rozsahu a termínoch podľa Pravidiel trhu pre elektrinu a prevádzkového poriadku OKTE.

3.3 Registračné povinnosti

Registrácia na ÚRSO

Po vzniku (zápise) subjektu do príslušného registra (v závislosti od zvolenej právnej formy) je možné sa uchádzať o to, aby **právnická osoba získala štatút energetickej komunity**. Na to je potrebné získať **osvedčenie o vzniku energetickej komunity**. Žiadosť o vydanie osvedčenia sa podáva na ÚRSO.

ÚRSO zatiaľ nezverejnil vzor takejto žiadosti ani jej povinné prílohy. Aj keď žiadosť nemá presne stanovenú formu, je dôležité, aby preukázala splnenie podmienok uvedených podľa § 11a Zákona o energetike. Odsek 1 tohto ustanovenia upravuje podmienky pre energetické spoločenstvo, odsek 2 zase pre KOZE.

Je potrebné napríklad preukázať toho, že (i) pôjde o vykonávanie činností, ktorých účelom nie je primárne dosahovanie zisku (rozdeliť je možné maximálne 50 % medzi členov), (ii) členstvo je možnú ukončiť na základe slobodného rozhodnutia člena, (iii) cieľom je dosahovanie environmentálnych, hospodárskych alebo sociálnych komunitných prínosov, atď.

ÚRSO následne preskúma podanú žiadosť a vydá osvedčenie do 30 dní. Ak žiadateľ nespĺní podmienky na vydanie osvedčenia, ÚRSO rozhodnutím žiadosť o vydanie osvedčenia zamietne.

Vydané osvedčenie o vzniku energetickej komunity bude obsahovať:

- ☑ označenie ÚRSO,
- ☑ názov alebo obchodné meno energetického spoločenstva alebo KOZE,
- ☑ adresu sídla a identifikačné číslo organizácie energetického spoločenstva alebo KOZE,
- ☑ vyhlásenie o tom, že žiadateľ je energetickým spoločenstvom alebo KOZE podľa Zákona o energetike,
- ☑ dátum vydania osvedčenia,

- ☑ podpis s uvedením mena, priezviska a funkcie oprávnenej osoby a odtlačok úradnej pečiatky.

V prípade, ak energetická komunita prestane spĺňať podmienky podľa § 11a Zákona o energetike, alebo vykonáva činnosť v rozpore s účelom, na ktoré bola založená, a v lehote určenej ÚRSO nevykonala nápravu, **ÚRSO má právomoc zrušiť energetickú komunitu**. Rovnako sa energetická komunita zruší, ak osvedčenie o vzniku bolo vydané na základe nepravdivých informácií.

Daňová registrácia

V závislosti od konkrétnych činností a príjmov bude potrebná registrácia energetickej komunity vo vzťahu k daňovým povinnostiam.

Pracovnoprávne vzťahy

Ak bude mať energetická komunita zamestnancov, nemožno zabudnúť na registračné povinnosti napr. voči sociálnej poisťovni, zdravotnej poisťovni, úradu práce alebo daňovému úradu.

Registrácia energetickej komunity v EDC

Energetické dátové centrum je centrálna platforma pre výmenu dát. Registrácia bude potrebná ak bude chcieť energetická komunita napr. vykonávať agregáciu a vyhodnocovať flexibilitu, zdieľať elektrinu, prípadne registrovať zariadenie na uskladnenie elektriny z dôvodu oslobodenia poplatkov za tarifu za prevádzkovanie systému.

- Registráciu v EDC je možné vykonať [tu](#).

3.4 Možnosti financovania energetickej komunity

V súčasnosti sú najčastejšie zdroje financovania vlastné zdroje alebo cudzie zdroje v podobe fondu, bankových a úverových nástrojov (tzv. zelené úvery) a dotačné schémy.

Financovanie z vlastných zdrojov členov

Energetická komunita môže pokryť náklady spojené s inštaláciou a prevádzkou výrobných a podporných zariadení prostredníctvom vlastných finančných zdrojov členov energetickej komunity.

Bankový úver

Na pokrytie nákladov na inštaláciu a prevádzku zariadení potrebných na efektívne fungovanie energetických komunít je možné využiť tzv. zelené bankové úvery. Ide o špecifický nástroj financovania, ktorý niektoré banky ponúkajú na podporu projektov v oblasti udržateľnosti a ochrane životného prostredia, pričom obnoviteľné zdroje a nástroje na úspory energie predstavujú jeden z hlavných oprávnených nákladov.

Zelené úvery spravidla sprevádzajú výhodnejšie podmienky financovania, vrátane nižších úrokov a flexibilných podmienok splácania úverov. Z kategórie zelených úverov môžu byť pre energetické komunity najzaujímavejšie zelené spotrebiteľské úvery, ktoré je možné využiť priamo na nákup produktov a služieb – v tomto prípade ide teda napríklad o zaobstaranie technológií OZE a podporných technológií a ich inštaláciu.

Dotačné schémy

V súčasnosti na Slovensku neexistuje grantová schéma určená výlučne na podporu zakladania energetických komunít.

KOZE sú jedným z hlavných prijímateľov v rámci **Programu Slovensko**, konkrétne v rámci Opatrenie 2.2.1 Podpora využívania OZE v podnikoch na báze aktívnych odberateľov elektriny, samospotrebitel'ov energie z OZE a komunít vyrábajúcich energie z OZE. Hlavnou úlohou tohto opatrenia je poskytovať podporu pre investície do zvýšenia inštalovanej kapacity zariadení na využívanie OZE a budovania inteligentných energetických systémov vrátane ukladania energie. Nejde však o podporu špecificky určenú iba pre KOZE a vo vybraných vyhlásených výzvach a projektoch im budú konkurovať aj iné oprávnené subjekty.²²

Najväčšiu konkurenciu budú pre KOZE predstavovať podniky na úrovni konečných spotrebiteľov energie, ktoré sú, obdobne ako KOZE, priamym prijímateľom v rámci národného pilotného projektu **Zelená podnikom**. Tento projekt bude oprávneným prijímateľom poskytovať poukážky na preplatenie (časti) investícií vynaložených na inštaláciu zariadení OZE. Celková alokácia finančných prostriedkov určených na poukážky je 66,5 mil. EUR. Podporovanými zariadeniami budú tepelné čerpadlá, slnečné kolektory, fotovoltické panely a veterné turbíny. Jednému žiadateľovi bude môcť byť poskytnutá poukážka do výšky maximálne 70.000,00 EUR s maximálnou intenzitou pomoci 40 % z celkových oprávnených výdavkov. Za predpokladu splnenia bonifikačných kritérií môže stúpnuť intenzita až na 45 % z celkových oprávnených výdavkov.²³

²² Eurofondy.gov.sk, [Program Slovensko 2021-2027](#), december 2021.

²³ SIEA, [Prostredníctvom nového národného projektu SIEA Zelená podnikom bude možné získať príspevok na energetický audit a využívanie OZE](#).

Ďalším zdrojom financovania z Programu Slovensko bude dopytovo orientovaná výzva z opatrenia 2.2.1 a 2.1.1 na predkladanie žiadostí o NFP s celkovou alokáciou 24,2 mil. EUR, v rámci ktorej sa o podporu môžu uchádzať aj energetické spoločnosti a komunity, ako subjekty vykonávajúce hospodársku činnosť. Výzva bude zameraná na energetickú efektívnosť v podnikoch v kombinácii s inštaláciou zariadení využívajúcich obnoviteľné zdroje energie.

V oblasti podpory energetických spoločností a komunit vyrábajúcich energiu z obnoviteľných zdrojov je Slovenská inovačná a energetická agentúra určená Ministerstvom hospodárstva SR za kontaktné miesto pre usmernenie administratívneho postupu podľa § 13b zákona č. 309/2009 Z. z. o podpore obnoviteľných zdrojov energie a vysokoúčinnnej kombinovanej výroby a o zmene a doplnení niektorých zákonov. V zmysle uvedeného zákona, kontaktné miesto poskytuje informácie ohľadom založenia, prevádzky a rozvoja občianskych energetických spoločností a komunit vyrábajúcich energiu z obnoviteľných zdrojov energie.

Program Slovensko tiež v rámci špecifického cieľa 2.3 umožňuje podporiť vznik inteligentných energetických systémov vrátane uskladňovania energie a to prostredníctvom opatrenia 2.3.1. Podpora bude zameraná na vytváranie miestnych distribučných sietí, najmä v rámci energetických komunit s cieľom využívania elektriny v mieste jej výroby a až následne distribúcie prebytkov do regionálnych distribučných sústav. Podporené je tiež uskladňovanie energie za účelom efektívneho využívania zdrojov, vytvorenia možností pre aktívne zapájanie koncových užívateľov do procesu optimalizácie a znižovanie ich energetických nárokov a nákladov, ako aj zlepšenie energetickej efektívnosti a znižovanie energetických strát. V neposlednom rade je podporené aj zavádzanie inteligentných energetických systémov vrátane komponentov kybernetickej bezpečnosti.

3.5 Na čo si dať pozor

Zakladanie energetickej komunity je na Slovensku komplexný proces, ktorý si vyžaduje dôkladné pochopenie legislatívnych a regulačných požiadaviek. Nižšie uvádzame prehľad bodov, ktoré treba pri zakladaní energetickej komunity vziať do úvahy:

Právna forma

Výber právnej formy: Energetická komunita nemá predpísanú právnu formu. Pri výbere je dôležité zohľadniť podmienky stanovené Zákonom o energetike. Ako vhodné právne formy sa javí napríklad občianske združenie, družstvo alebo záujmové združenie právnických osôb.

Členovia

Členstvo: Stanovenie podmienok pre vstup a vystúpenie z energetickej komunity musí byť založené na dobrovoľnosti. Energetická komunita je zodpovedná za vedenie zoznamu členov a za rozhodovanie o tom, kto môže byť členom v súlade s platnou legislatívou.

Právna úprava neupravuje totožne členstvo v energetickom spoločenstve a v KOZE .

Energetickým spoločenstvom je právnická osoba, ktorej členmi, ktorí samostatne alebo spoločne s inými členmi môžu vykonávať kontrolu v energetickom spoločenstve, sú len fyzické osoby, malé podniky²⁴, vyššie územné celky alebo obce v územnom obvode vyššieho územného celku, v ktorom má sídlo energetické spoločenstvo.

KOZE je právnická osoba, ktorej členmi sú len fyzické osoby, malé a stredné podniky²⁵, vyššie územné celky alebo obce v územnom obvode vyššieho územného celku, v ktorom má KOZE sídlo.

Dosahovanie zisku

Disponovanie so ziskom: Zákon o energetike umožňuje energetickým komunitám rozdeľovať časť vygenerovaného zisku medzi svojich členov, čím sa energetická komunita podobá komerčným spoločnostiam. Pokiaľ energetická komunita zachová limit prerozdelenia zisku najviac do výšky 50 %, podľa Zákona o energetike nepôjde o porušovanie podmienok pre existenciu energetickej komunity.

Zákon o energetike a rovnako ani európska právna úprava energetickým komunitám a priori nebráni dosahovať zisk. Táto legislatíva dokonca počíta s tým, že istý zisk energetickej komunity generovať budú. Dôležité však je, že dosahovanie zisku a jeho maximalizácia nemôže byť ich primárnym účelom, za ktorým boli založené. Uvedené tiež musí vyplývať aj zo zakladajúcich dokumentov energetickej komunity.

Zisk predstavuje ekonomický pojem, ktorý nie je právnou úpravou komplexne upravený. V zásade ide o **kladný rozdiel medzi výnosmi a nákladmi**. Zisk je teda kladný, spravidla hmotný, úžitok z niečoho (opak straty).

Zákon o energetike bližšie nevymedzuje, čo sa pod ziskom rozumie. Podotýkame však, že Zákon o energetike na viacerých miestach zisk, náklady a výnosy rozlišuje²⁶. Je teda zřejmé, že limitácia v prípade energetickej komunity smeruje až voči zisku ako konečnému výsledku hospodárenia.

²⁴ Zákon o energetike v poznámke pod čiarou odkazuje na definíciu malého podniku v NARIADENÍ KOMISIE (EÚ) č. 651/2014 zo 17. júna 2014 o vyhlásení určitých kategórií pomoci za zlučiteľné s vnútorným trhom podľa článkov 107 a 108 zmluvy (ďalej len „Nariadenie“). Uvedené Nariadenie vymedzuje malý podnik v čl. 2 ods. 2 prílohy ako: „V rámci kategórie MSP sa malý podnik definuje ako podnik, ktorý zamestnáva **menej ako 50 osôb** a ktorého ročný obrat a/alebo celková ročná súvaha **nepresahuje 10 mil. EUR.**“

²⁵ Zákon o energetike v poznámke odkazuje na definíciu stredného podniku na Nariadenie. Uvedené Nariadenie vymedzuje stredný podnik v čl. 2 ods. 1 prílohy ako: „Kategóriu mikropodnikov, malých a stredných podnikov („MSP“) tvoria podniky, ktoré zamestnávajú **menej ako 250 osôb** a ktorých ročný obrat nepresahuje 50 mil. EUR a/alebo celková ročná súvaha **nepresahuje 43 mil. EUR.**“

²⁶ Napr. § 16 Zákona o energetike

V súvislosti s hospodárením energetického spoločenstva by malo platiť, že:

- energetické spoločenstvo musí vykonávať činnosti prioritne za účelom zabezpečenia environmentálnych, hospodárskych a sociálnych komunitných prínosov pre svojich členov, nie za účelom dosahovania zisku;
- energické spoločenstvo však môže zo svojich činností generovať zisk;
- zisk môže pre svojich členov rozdeliť najviac do výšky 50% (ak si tak ustanovilo v zakladajúcom dokumente), pričom si zisk môže ponechať aj v celom rozsahu;
- zvyšných 50 % vygenerovaného zisku (prípadne aj 100%) by však malo ostať v energetickom spoločenstve na napĺňanie jeho základných cieľov.

Výkon kontroly

Energetická komunita musí umožňovať jednotlivým členom vykonávať kontrolu tohto subjektu samostatne alebo spoločne s inými členmi.

Kontrolou sa rozumie rozhodovanie v rámci právnickej osoby o dôležitých otázkach týkajúcich sa fungovania právnickej osoby, ako aj následná kontrola vedenia právnickej osoby.

Pri voľbe kontrolných orgánov je dôležité dbať na limity stanovené Zákonom o energetike.

Kontrolu môžu vykonávať v energetickom spoločenstve (i) fyzické osoby, (ii) malé podniky, (iii) vyššie územné celky alebo (iv) obce v územnom obvode vyššieho územného celku, v ktorom má energetické spoločenstvo sídlo.

V KOZE budú zase kontrolu vykonávať tí členovia (bez ohľadu na povahu subjektu, a teda napr. či pôjde o malý podnik alebo fyzickú osobu), ktorí sú zariadeniu na výrobu elektriny najbližšie. Definícia výkonu kontroly sa rozširuje tak, že členovia sú samostatne alebo s inými členmi oprávnení vykonávať kontrolu len ak majú trvalý pobyt alebo sídlo na území vyššieho územného celku, v ktorom je:

- ✓ umiestnené zariadenie na výrobu elektriny vlastnené KOZE alebo väčšina takých zariadení, ak komunita vyrába vo viacerých takých zariadeniach;
- ✓ sídlo KOZE, ak nemožno určiť vyšší územný celok podľa predchádzajúcej vety.

Legislatívne a regulačné požiadavky

Sledovanie právnych predpisov: Dodržiavanie všetkých relevantných právnych predpisov je nevyhnutné pre plynulý chod energetickej komunity. Energetická legislatívna je dynamická a často dochádza k zásadným zmenám, ktorých opomenutie môže viesť k uloženiu sankcii.

V rámci slovenských energetických predpisov je dôležité sledovať najmä Zákon o podpore, Zákon o energetike, Zákon o regulácii a vyhlášky ÚRSO (tzv. cenové vyhlášky a Pravidlá trhu pre elektrinu a Pravidlá trhu pre plyn).

Aj keď sa zmeny môžu diať kedykoľvek, určitou výnimkou sú právne predpisy, ktoré majú podľa doložky vplyvov alebo analýzy vplyvov vplyv na podnikateľské prostredie (čo sa častokrát týka práve zmien v energetických predpisoch).

Takéto predpisy môžu nadobudnúť účinnosť len 1. januára alebo 1. júla príslušného kalendárneho roka. Aj z tohto pravidla však sú určité výnimky.²⁷

²⁷ Toto obmedzenie účinnosti predpisov nemusí platiť, ak (i) o návrhu zákona Národná rada Slovenskej republiky rozhodla, že ho prerokuje v skrátanom legislatívnom konaní, (ii) právne záväzný akt Európskej únie, ktorý si vyžaduje implementáciu, nadobúda účinnosť alebo sa má uplatňovať k inému dňu, ako 1.1. alebo 1.7., (iii) medzinárodná zmluva, ktorou je SR viazaná, si vyžaduje implementáciu k inému dňu, ako 1.1. alebo 1.7. (iv) ide o návrh ústavy alebo návrh ústavného zákona, (v) ide o návrh zákona o štátnom rozpočte, (vi) ide o návrh právneho predpisu, ktorý má podľa doložky vybraných vplyvov pozitívne sociálne vplyvy alebo pozitívne vplyvy na manželstvo, rodičovstvo a rodinu a iný deň nadobudnutia účinnosti právneho predpisu ako 1.1. alebo 1.7. je uvedený v spoločnom stanovisku z plenárneho zasadnutia Hospodárskej a sociálnej rady Slovenskej republiky, (vii) ide o zákon vrátený prezidentom, ktorý bol prerokovaný v skrátanom legislatívnom konaní. (§ 19 ods. 6 zákona č. 400/2015 Z. z. o tvorbe právnych predpisov a o Zbierke zákonov Slovenskej republiky).

4 Projekcia a inštalácia obnoviteľného zdroja energie v rámci energetickej komunity

Na začiatku vzniká vízia a zámer komunity za účelom zistenia, ako je na to daná komunita pripravená – t. j. jednotliví členovia a samotné odberné miesto, kde bude lokálny zdroj nainštalovaný. Zákonná povinnosť je, aby sa nepresiahla maximálna rezervovaná kapacita odberného miesta, čo môže byť problém v prípade bytových domov.

V rámci úvodu do problematiky je dôležitým krokom analýza dát spotreby a vykonanie **energetického auditu**, ktorý je aj podmienkou pre potenciálne využitie dotácie. Ide o analýzu dát a spotreby, analýzu aktuálneho dodávateľa elektriny, optimalizácia spotreby, návrh projektu vrátane efektívnosti a návratnosti, ako veľký zdroj je potrebný, preverenie rezervnej kapacity a iné. Energetický audit slúži aj pre zjednotenie smeru samotnej komunity.

V tomto kroku sa tiež zanalyzuje dostupná plocha pre umiestnenie FV zdroja – či pôjde o jedno miesto alebo viac miest, aké tienenie bude vplývať na výrobu a iné obmedzenia. Technicko-ekonomická analýza zodpovie aj ako optimálne dimenzovať výkon zdroja, kde nájsť zodpovedajúcu spotrebu, či je vhodné doplniť aj akumuláciu batériu a podobne. Predbežne sa vypočíta, koľko by zariadenie mohlo ročne alebo mesačne vyrábať elektriny, koľko by sa spotrebovalo a akým spôsobom to bude mať ekonomický a energetický prínos.

Na základe uvedených informácií je možné realizovať informované investičné rozhodnutie, a to najmä s ohľadom na predpokladané investičné náklady, možné spôsoby financovania projektu či v zmysle identifikácie potenciálnych partnerov na vybudovania zariadenia.

Pokiaľ ide o mestá, obce a VÚC, tie môžu začať s prípravou energetických komunít už v tomto bode. Dôležitým odrazovým mostíkom je analýza potenciálu miestnych obnoviteľných zdrojov, s čím môžu mestám pomôcť konzultačné spoločnosti.

K efektívnemu využitiu potenciálu vie prispieť vopred pripravený akčný plán s konkrétnymi krokmi, ktoré povedú k realizácii projektov. Netreba zabudnúť na priebežnú komunikáciu s verejnosťou. Účasť miestnych obyvateľov na rozhodovaní v rámci miest, obcí a VÚC zvýši

dôveru v komunitnú energetiku. Obce zároveň môžu prepojiť majiteľov striech s dodávateľmi technológie a tak otvoriť priestor pre prenájom striech.

Bytové domy majú z hľadiska inštalácie fotovoltiky množstvo výhod:

- potenciál pre komunitné zdieľanie, ktoré optimalizuje využívanie vyrobenej energie a minimalizuje prietoky do distribučnej siete. Z dlhodobého hľadiska je totiž najvýhodnejšie maximum vyrobenej elektriny aj spotrebovať
- efektívnejšia optimalizácia výroby a spotreby znamená i väčšie úspory pre jednotlivých vlastníkov bytov
- požívať práva, ktoré jej priznáva zákon
- panelové domy majú spravidla skvelé podmienky pre nenáročnú a rýchlu inštaláciu.

4.1 Návrh zdroja OZE

Existuje mnoho realizátorov inštalácie fotovoltických panelov, avšak v tomto kroku je dôležité vybrať si firmu so skúsenosťami a oprávneniami. Na základe energetického auditu a optimalizácie sa navrhuje systém, typ inštalácie, spôsob prevedenia samotnej inštalácie, ak treba tak stavebné povolenie, statický posudok, pamiatková ochrana, vlastnícky vzťah k objektu a iné potrebné náležitosti.

Domácnosti môžu buď využívať samostatne fotovoltiku výlučne na pokrytie elektrickej spotreby v čase výroby, alebo ďalšie podporné technológie, ktoré prispievajú k flexibilitě využitia vyrobenej elektriny. Medzi najčastejšie technické varianty FVE tak patrí:

- ✓ **On-grid systém**, v ktorom sa využíva výlučne fotovoltika bez ďalších podporných technológií
- ✓ **Hybridný systém**, kde fotovoltiku dopĺňajú ďalšie technológie využívajúce vyrobenú elektrinu. Medzi hybridné systémy radíme napríklad spojenie fotovoltiky s batériovým úložiskom, nabíjacou stanicou pre elektromobily, ale aj s vykurovacími systémami využívajúcimi elektrinu.

Pri kombinácii fotovoltiky s inými technológiami treba zvážiť:

- ✓ či dáva dané riešenie technický zmysel (napríklad či bude kapacita batériového úložiska s ohľadom na množstvo odberateľov v energetickej komunite efektívne využitá),
- ✓ aké sú potreby a profily spotreby členov energetickej komunity? Majú elektro autá, prípadne ich plánujú kúpiť?

Väčšina inštalácií v energetických komunitách budú zriadené ako lokálne zdroje podľa § 4b zákona č. 309/2009 Z. z. o podpore OZE. V prípade zdroja s výkonom do 10,8 kW je možné využiť legislatívu pre malý zdroj podľa § 4a zákona. Prevádzka lokálneho zdroja nie je podnikaním v energetike, avšak je potrebné plniť niektoré legislatívne povinnosti, ako sú registrácia na ÚRSO

a na finančnej správe kvôli spotrebnej dani, poskytovať údaje o výrobe a spotrebe raz ročne na ÚRSO, poskytovať údaje o predpokladanej výrobe v nasledujúcom období raz ročne na MH SR.

4.2 Technická realizácia OZE

Táto fáza zahŕňa stavebné a konštrukčné úpravy, technické parametre, zriadenie protipožiarienej ochrany, úprava rozvodov a iné potrebné zmeny. Zdieľanie na úrovni ulice v rámci niekoľkých domov si nevyžaduje tak komplexnú technickú realizáciu ako napríklad zdieľanie na úrovni obce či VÚC.

Technická realizácia je zákonný predpoklad na to, aby bolo zdieľanie energie možné, pričom rozlišujeme technickú realizáciu:

- ✓ **pred výstavbou**, v rámci ktorej treba posúdiť či je strecha vhodná a dostatočne staticky únosná. Ak je už vybraný realizátor, v ďalšom kroku sa vypracuje realizačná projektová dokumentácia, vrátane projektu ASDR – diaľkové riadenie, ak má zdroj viac ako 100 kW.
- ✓ **počas výstavby**, v rámci ktorej ide o dodávku, montáž a následne funkčné skúšky spolu s kompletnou výstupnou dokumentáciou.
- ✓ **po skončení výstavby**, ktorá zahŕňa udržiavanie FVE. V tomto kroku ide o uzavretie dohody o údržbe a potrebnom servisovaní.

Je potrebné, aby realizátor spĺňal základné kritériá, akými sú skúsenosti a preukázateľné referencie, potrebné doklady a osvedčenia - preukázateľné oprávnenia, jednak z obchodného registra ako aj konkrétnych ľudí, ktorí budú pracovať ako stavbyvedúci a revízny technik, ktorý inštaláciu garantuje. Firma by mala mať dostatočnú technickú a finančnú kapacitu, plniť si všetky zákonné povinnosti, vedieť poskytnúť realizáciu na kľúč, a ideálne poskytnúť aj garancie za výkon diela.

Kódex inštalatéra FVE:

V tejto veci vypracovala SAPI Kódex inštalatéra FVE ([tu](#)) s 20 bodmi ako by mal inštalatér pristupovať k zákazníkovi, vrátane technických a obchodných pravidiel, prístupu k zákazníkovi a čo všetko je potrebné dodržať. Cieľ kódexu je ochrana zákazníka. Kódex je dostupný na tomto linku.

Zároveň má SAPI vytvorený vnútorný certifikačný systém s názvom Odporúčani realizátori FVE. Každý realizátor po splnení kritérií a dodržiavaní Kódexu získa dané logo.

4.3 Legalizácia a uvedenie do prevádzky

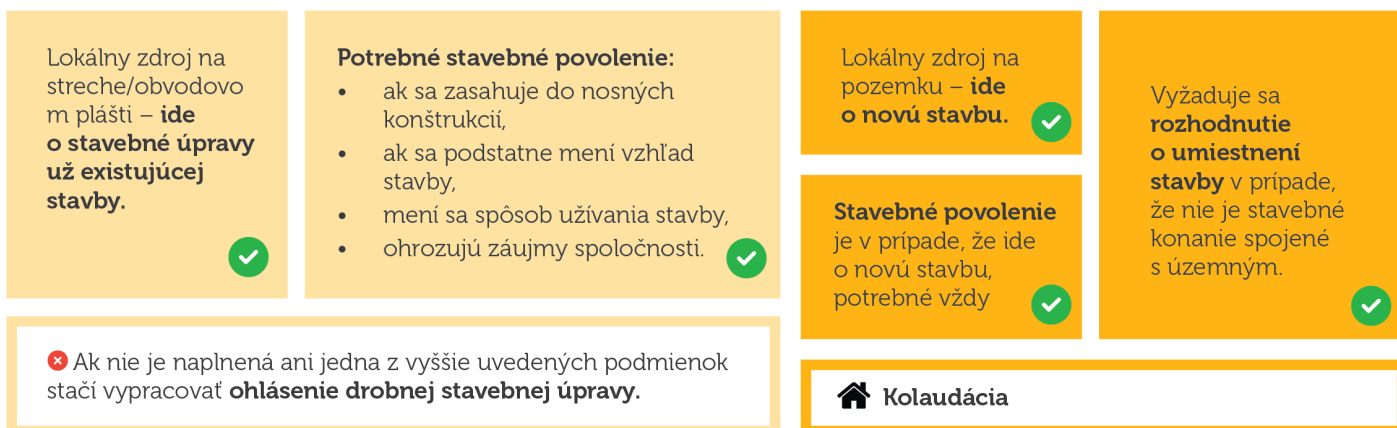
V súčasnosti platné legislatívne nastavenie lokálneho zdroja umožňuje dva principiálne režimy fungovania tohto zdroja:

- 1 výroba bez dodávky do sústavy – výlučne na pokrytie vlastnej spotreby,
- 2 výroba s dodávkou do sústavy – dodávka prebytkov na základe zmluvy o dodávke (výkupe).

Povoľovanie lokálneho zdroja

V závislosti na tom, či bude lokálny zdroj umiestnený na streche, resp. obvodovom plášti budovy alebo či bude stáť na pozemku v blízkosti budovy, ktorú bude zásobovať elektrickou energiou, slovenská legislatíva hovorí o dvoch úrovniach povoľovania – ohláškou alebo stavebným povolením. Úroveň potreby schválenia má dopad na celý proces realizácie, nakoľko čakanie na povolenie je dlhšie ako ohláška.

Tieto spôsoby sú zobrazené na diagrame nižšie:

V prípade zdroja umiestneného na streche alebo obvodovom plášti budovy sa v praxi vo väčšine prípadov využíva usmernenie Ministerstva dopravy a výstavby z roku 2011, na základe ktorého sa tieto zdroje klasifikujú ako „fotovoltaické zariadenia“, pre povolenie ktorých postačuje splnenie ohlasovacej povinnosti. Existujú však aj viaceré prípady, kedy stavebné úrady, napriek tomu, že boli naplnené všetky definičné znaky zariadenia, trvali na stavebnom konaní, čím sa celý proces povoľovania predlžuje rádovo o jeden až dva mesiace. Túto situáciu je preto veľmi dôležité vopred overiť na miestne príslušnom stavebnom úrade.

Komplexné informácie o prevádzke a legalizácii lokálneho zdroja sú dostupné v **Príručke pre prípravu, výstavbu a prevádzku Lokálneho zdroja**.

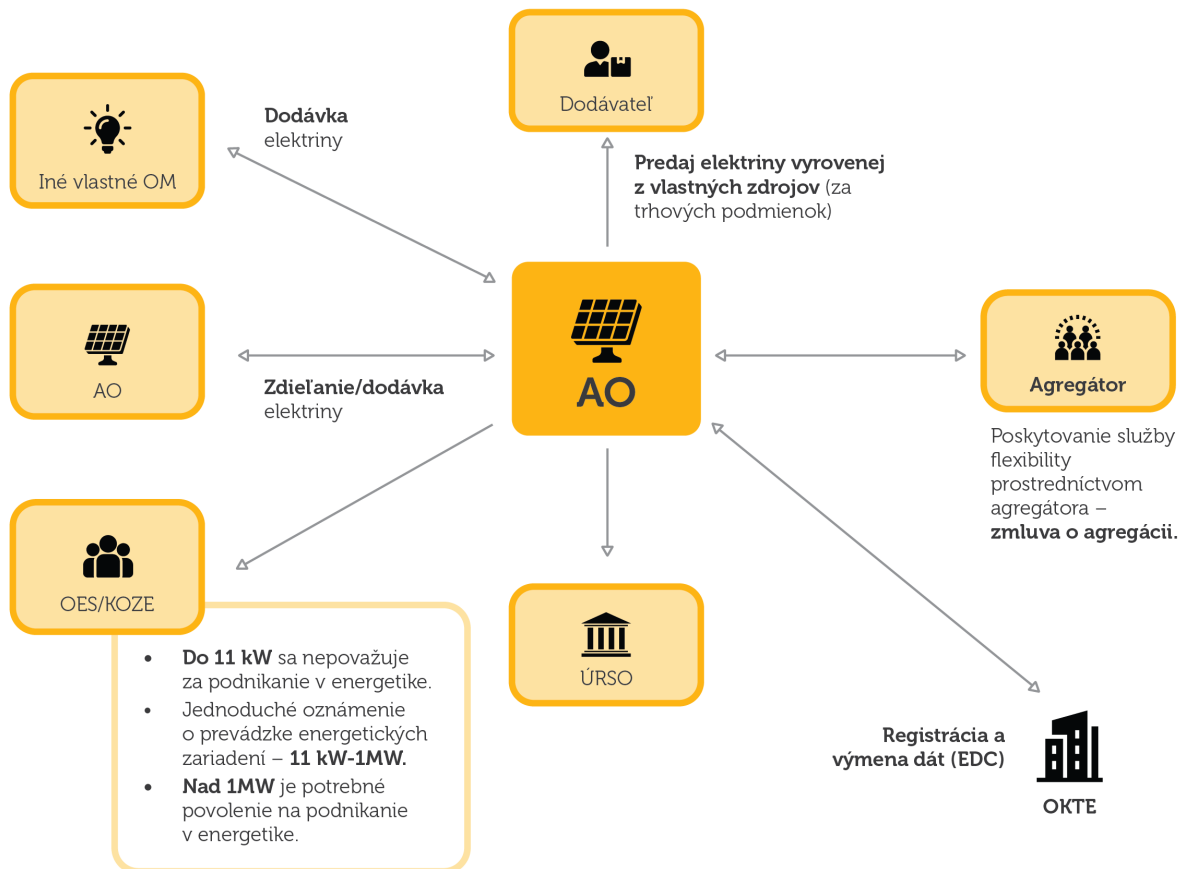
5 Zdieľanie energie v energetickej komunite

Vo všeobecnosti poznáme dva modely zdieľania elektriny – medzi aktívnymi odberateľmi a v rámci energetickej komunity. Táto príručka sa primárne venuje druhému zo spomenutých modelov, teda zdieľaniu na úrovni energetických komunit.

MODEL 1: Aktívny odberateľ

Aktívnym odberateľom je **koncový odberateľ elektriny**, ktorý spotrebúva alebo uskladňuje elektrinu vyrobenú vo svojom zariadení na výrobu elektriny, dodáva vlastnú vyrobenú elektrinu alebo poskytuje flexibilitu, ak tieto činnosti nie sú jeho hlavnou podnikateľskou činnosťou. Odberateľ, ktorý je podnikateľom a vykonáva aspoň jednu z uvedených činností sa za aktívneho odberateľa považuje len vtedy, ak jeho príjmy z týchto činností za posledné účtovné obdobie nepresahujú príjmy z ktorejkoľvek jeho podnikateľskej činnosti. Odberateľ v domácnosti alebo iný odberateľ, ktorý nemá status podnikateľa a vykonáva jednu z uvedených činností sa na účely zákona považuje vždy za aktívneho odberateľa.

Zhrnutie vzťahov aktívneho odberateľa voči ostatným subjektom

Zdroj: prezentácia funkčnosti OKTE/EDC

Zdieľanie elektriny medzi vlastnými odbernými miestami môže prebiehať aj v rámci firmy, napríklad medzi kanceláriou, výrobnou halou, nabíjacími stanicami či inými budovami. V tomto prípade ide tiež o elektrinu z vlastnej výroby. Zvýšenú spotrebu v jednej lokalite môže pokryť prebytok elektriny z inej lokalite. Rovnaký princíp zdieľania môžu využívať aj odberné miesta rôznych firiem navzájom.

Model 1 nie je energetická komunita a zdieľanie zostáva na úrovni fyzickej osoby!

MODEL 2: Energetická komunita

Tento model hovorí o kolektívnom investovaní viacerých odberateľov, ktorí vytvoria komunitu za účelom pokrytia svojej energetickej spotreby. Aby tak mohli odberatelia spraviť v súlade so zákonom, majú možnosť založiť **energetické spoločenstvo alebo KOZE**, investovať do výrobného zariadenia a tak profitovať z energie, ktorú si sami pre seba vyrobia. V prípade ak nejaký člen výrobné zariadenie už vlastní - najčastejšie ide o fotovoltické panely - a vie pokryť spotrebu viacerých členov, prebytočnú energiu môže zdieľať s ostatnými odberateľmi.

Zdieľanie elektriny s využitím prostriedkov EDC sa vyhodnocuje bez akýchkoľvek obmedzení príslušnosti odberných a odovzdávacích miest k dodávateľovi alebo výkupcovi elektriny, prípadne zaradenia do bilančných skupín. Zdieľanie prebieha naprieč všetkými odbernými a odovzdávacími miestami v elektrizačnej sústave, avšak musia mať zabezpečené priebehové meranie, nesmú byť zaradené do povinného výkupu a nesmú byť zaradené do inej skupiny skupiny zdieľania.

Čo je potrebné spraviť v OKTE EDC ak chcem zdieľať elektrinu?

V prvom rade je potrebné založiť si účet aktívneho odberateľa alebo energetickej komunity v OKTE EDC ako účastníka trhu.

Ďalším krokom je založenie skupiny zdieľania, kde sa určuje aj metóda zdieľania, t. j. nastavenie kľúča pre rozpočítavanie prebytkov. Na Slovensku máme štyri metódy zdieľania:

- ✓ statická,
- ✓ dynamická,
- ✓ prioritná,
- ✓ kombinovaná.

Statická metóda – zdieľaná elektrina sa prideluje odberným miestam podľa dopredu definovaných percentuálnych podielov. Maximálne však do výšky spotreby v danom odbernom mieste. Metóda je vhodná pri spoločnej investícii do energetických zariadení v rámci energetických spoločenstiev a KOZE, alebo pri zdieľaní v rámci bytových domov.

Dynamická metóda – zdieľaná elektrina sa prideluje odberným miestam proporčne podľa aktuálnej veľkosti spotreby. Metóda je vhodná pri zdieľaní do vlastných odberných miest.

Prioritná metóda – zdieľaná elektrina sa odberným miestam prideluje postupne podľa dopredu stanovenej priority.

Metóda je vhodná pri zdieľaní do kombinácie vlastných a cudzích odberných miest. Umožňuje pokryť prioritne vlastnú spotrebu a až následne zo zvyšku cudziu spotrebu.

Kombinovaná metóda – umožňuje viackrokové uplatnenie jednej z metód alebo postupné uplatnenie viacerých metód. Do ďalšieho kroku vstupuje množstvo elektriny neprerozdelené v predchádzajúcom kroku. Technické obmedzenie na počet iterácií je deväť. Príkladom môže byť použitie statickej metódy v prvom kroku, ktorá kopíruje investičné podiely členov energetickej komunity a v druhom kroku použitie dynamickej metódy, ktorá medzi členov prerozdelení zostatkovú elektrinu.

Zdieľanie elektriny sa vyhodnocuje v 15-minútovej perióde, to je aj dôvod, prečo sa vyžaduje inštalácia priebehového merania.

Množstvo zdieľanej elektriny vyhodnotenú v EDC jednou z vyššie uvedených metód poskytuje OKTE dodávateľom elektriny, ktorí toto množstvo odpočítajú od nameraného množstva odobranej elektriny na príslušnom odbernom mieste vo fakturačnej položke, ktorá zodpovedá dodávke elektriny. Ostatné distribučné a systémové poplatky zostávajú aj pri zdieľaní elektriny bez korekcie.

Aby energetická komunita mohla efektívne fungovať a dosahovať stanovené ciele, bude musieť vykonávať viaceré prevádzkové činnosti. Tieto činnosti je možné zabezpečiť členmi energetickej komunity, zazmluvneným zamestnancom energetickej komunity, alebo tretími subjektami.

Typickým príkladom ES alebo KOZE je zdieľanie elektriny v rámci bytových domov, kde majitelia alebo nájomníci bytových jednotiek využijú voľnú plochu na streche, zainvestujú do fotovoltiky a vyrobenú elektrinu si zdieľajú v rámci bytových jednotiek a/alebo spoločných nebytových priestorov, pričom nie každá bytová jednotka sa musí nevyhnutne stať členom energetickej komunity. Stále platí, že bytová jednotka má svojho dodávateľa elektriny s klasickou zmluvou o dodávke elektriny, ktorá pokrýva spotrebu elektriny, ktorú nie je možné pokryť cez zdieľanie z vlastných zdrojov.

Na obrázku nižšie sa byty 1,3 a 4 rozhodli spolu zainvestovať do fotovoltaickej elektrárne na výrobu elektriny spolu s batériou, čo v praxi znamená, že si budú prerozdeľovať vyrobenú elektrinu. Týmto automaticky znižujú svoje náklady za dodávku elektriny. Zúčtovanie sa vykonáva v 15-minútovej perióde, ktorá si vyžaduje inteligentný elektromer. V prípade, že nie je inštalovaný, je možné požiadať o jeho inštaláciu príslušného prevádzkovateľa distribučnej sústavy.

Zdieľanie elektriny v bytových domoch

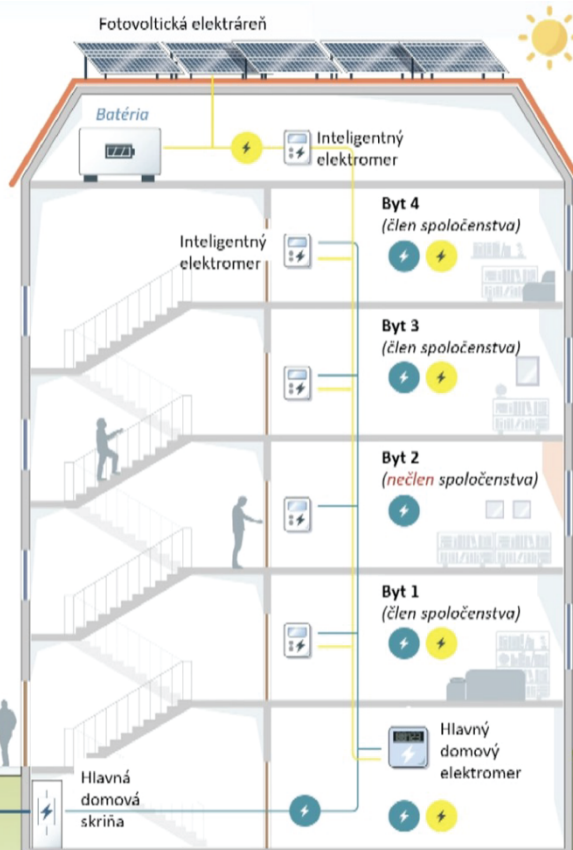
⚡ Pripojenie do distribučnej sústavy

- Energetické spoločenstvo v rámci bytového domu je pripojené do distribučnej sústavy.
- Umožňuje štandardný odber elektriny, ktorá nie je pokrytá výrobou z vlastného zariadenia.
- Umožňuje poskytnutie prebytkov iným členom spoločenstva mimo bytového domu, výkupcom elektriny alebo agregátorovi flexibility.

Voliteľné

Batéria

Zariadenie pre uskladňovanie elektriny môže optimalizovať využitie a zdieľanie elektriny vyrobenej vo vlastnom výrobnom zariadení

Domové rozvody

Členovia spoločenstva zdieľajú elektrinu prostredníctvom rozvodov bytového domu vo vlastníctve majiteľa bytového domu bez využívania distribučnej sústavy.

Inteligentné merania elektriny

Spotreba elektriny v bytových jednotkách a vlastná výroba elektriny sú merané každú štvrt hodinu.

Zdieľanie elektriny sa vyhodnocuje podľa príslušnej metódy na štvrt hodinovej báze.

Hlavný domový elektromer

Meria elektrinu dodanú z distribučnej sústavy a poskytnutie prebytkov do sústavy.

⚡ Zdieľanie elektriny

⚡ Odber elektriny od dodávateľa

Zdroj: EnergIQube

6 Energetická komunita a agregácia flexibility

Od 1.10.2022 slovenská legislatíva zaviedla nového hráča na energetickom trhu, ktorým je **agregátor flexibility**. Tento nový hráč môže byť zaujímavý aj pre aktivity energetickej komunity.

Samotná agregácia je podľa Zákona o energetike činnosť, pri ktorej agregátor zlučuje **flexibilitu** z viacerých odberných a odovzdávacích miest.

Flexibilita je zase schopnosť riadenej zmeny odberu elektriny zo sústavy alebo schopnosť riadenej zmeny dodávky elektriny do sústavy.

Zjednodušene povedané, flexibilitu vie agregátorovi poskytovať ten odberateľ, ktorý vie operatívne podľa jeho pokynov meniť svoj odber alebo ten výrobca elektriny (prípadne prevádzkovateľ zariadenia na uskladnenie elektriny), ktorý vie podľa jeho pokynov meniť veľkosť svojej dodávky elektriny do distribučnej sústavy.

Energetická komunita tu môže vystupovať v dvoch rovinách.

- 1 Prvá rovina je, že môže byť poskytovateľom flexibility**, t. j. môže agregátorovi poskytovať flexibilitu svojich odberných alebo odovzdávajúcich miest a dostávať za to odmenu.
- 2 Druhá rovina spočíva v tom, že sa samotná energetická komunita môže stať agregátorom.** Zákon na túto činnosť požaduje získanie povolenia na dodávku elektriny.

Komunita sa ako agregátor môže dohodnúť so svojimi členmi (prípadne s inými subjektami), že jej budú poskytovať flexibilitu ich odberných alebo odovzdávacích miest. Dojednanie o poskytnutí flexibility si môžu dohodnúť buď v samostatnej **zmluve o agregácii** (§ 26 ods. 18 Zákona o energetike) alebo ho môže zahrnúť do **zmluvy o dodávke elektriny (prípadne do zmluvy o združenej dodávke elektriny)**.

Komunita môže následne zlúčenú flexibilitu ponúkať ďalej na predaj na organizovaných trhoch s elektrinou alebo na trhu s podpornými službami. Podporné služby nakupuje prevádzkovateľ prenosovej sústavy, ktorým je spoločnosť SEPS.

Komunita môže tiež takto zlúčenú flexibilitu použiť aj na účel minimalizácie odchýlky v rámci svojej bilančnej skupiny.

Pre efektívnejšie zavádzanie a využívanie agregácie flexibility pomocou presných a dostupných dát slúži EDC.

7 Manažment energetickej komunity

7.1 Zmluvná agenda

Energetická komunita bude pravidelne uzatvárať, obnovovať a monitorovať zmluvy so svojimi členmi, dodávateľmi a ďalšími partnermi.

Pri uzatváraní zmlúv na trhu s energiami je dôležité dbať na splnenie všetkých zákonných náležitostí. Tie sú rámcovo upravené v Zákone o energetike a detailnejšie v Pravidlách trhu s elektrinou (§ 57) a Pravidlách trhu s plynom (§ 40).

Obnova, resp. prolongácia zmlúv môže byť individuálne dohodnutá, inokedy môže pôsobiť automaticky - priamo zo zákona (napr. keď bude energetické spoločenstvo dodávať elektrinu odberateľom elektriny v domácnosti podľa § 17c ods. 4 Zákona o energetike). Tieto zmluvy je preto potrebné pravidelne sledovať a včas podľa potreby reagovať (napr. zmluvu ukončiť alebo dohodnúť iné trvanie zmluvy).

Pravidelný monitoring zmluvných vzťahov je dôležitý aj z dôvodu častých zákonných zmien v energetických predpisoch, zmien v obchodných podmienkach účastníkov trhu, cenových regulácií a s tým súvisiacich možností energetickej komunity.

Na tieto zmeny sú naviazané viaceré zákonné možnosti ako napr. právo koncového odberateľa bezodplatne vypovedať zmluvu pri jednostrannej zmene dohodnutej ceny alebo obchodných podmienok dodávateľa elektriny (§ 17 ods. 6 Zákona o energetike).

7.2 Fakturácia

Na základe uzatvorených zmluvných vzťahov bude prebiehať fakturácia. Právna úprava vymedzuje základné náležitosti faktúr v účtovných predpisoch (napr. § 10 zákona č. 431/2022 Z. z. o účtovníctve alebo § 74 zákona č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty).

Netreba však zabudnúť na to, že túto oblasť upravujú aj energetické predpisy, napr. § 17f Zákona o energetike, § 9 Pravidiel trhu pre elektrinu, § 19 ods. 7 a nasl. Pravidiel trhu pre plyn.

Upozorňujeme, že od 1.1.2025²⁸ budú zároveň platiť nové pravidlá pre fakturáciu, podľa ktorých:

- ✓ faktúra nesmie obsahovať reklamu a iné údaje, ako sú údaje potrebné pre vyhotovenie vyúčtovania za dodávku elektriny pre odberateľa a údaje, ktoré by spôsobili nejednoznačnosť a neprehľadnosť takejto faktúry,

²⁸ Ide o zmeny spôsobené zákonom č. 143/2024 Z. z., ktorý novelizuje (okrem iného) § 17f Zákona o energetike.

- ☑ faktúra musí obsahovať informáciu o správnosti zaradenia odberateľa elektriny alebo odberateľa plynu do distribučnej tarify, do ktorej je jeho odberné miesto zaradené, a o možnosti preradenia odberateľa elektriny alebo odberateľa plynu do distribučnej tarify, a to zrozumiteľným spôsobom s porovnaním spotreby ostatných odberateľov elektriny alebo odberateľov plynu v jeho distribučnej tarife,
- ☑ faktúra musí obsahovať stručnú informáciu o predmete a podmienkach uvedených v zmluve, najmä o jej viazanosti, tarife, kontaktných údajoch odberateľa elektriny alebo odberateľa plynu a priemernej ročnej spotrebe.

Jednou z najčastejších činností energetického spoločenstva bude dodávka elektriny. Základné náležitosti faktúr súvisiacich s dodávkou elektriny upravuje § 9 ods. 7 Pravidiel trhu pre elektrinu nasledovne:

Vyúčtovanie dodávky elektriny alebo združenej dodávky elektriny odberateľovi elektriny alebo informácie o vyúčtovaní za dodávku elektriny obsahujú údaje v členení a hodnotách podľa uzatvorených zmlúv súvisiacich s dodávkou elektriny, a to identifikáciu odberného miesta tak, ako je odberné miesto evidované u prevádzkovateľa distribučnej sústavy, najmä:

- ☑ samostatne vyčíslený údaj o fakturovanej hodnote množstva elektriny a cene za dodávku elektriny, distribúciu elektriny vrátane prenosu elektriny a straty pri prenose elektriny, straty pri distribúcii elektriny, systémové služby a prevádzkovanie systému,
- ☑ informáciu, kde je uverejnené vyhodnotenie štandardov kvality dodávateľa elektriny,
- ☑ dátum splatnosti faktúry, spotrebu elektriny za fakturačné obdobie; ak je vyúčtovanie založené na skutočnej spotrebe elektriny alebo meraní inteligentným meracím systémom podľa § 2 písm. a) pätnásteho bodu zákona o energetike aj grafické porovnanie aktuálnej spotreby elektriny koncového odberateľa elektriny s jeho spotrebou za to isté obdobie minulého roka a porovnanie s priemerným koncovým odberateľom elektriny v danej užívateľskej kategórii,
- ☑ názov tarify dodávateľa elektriny a distribučnej tarify použitej pre odberné miesto koncového odberateľa elektriny,
- ☑ dobu trvania zmluvy o dodávke elektriny a dátum ukončenia zmluvy o dodávke elektriny,
- ☑ informáciu o správnosti zaradenia odberného miesta odberateľa elektriny do distribučnej tarify a dodávkovej sadzby, do ktorej je odberné miesto zaradené, a o možnosti preradenia odberateľa elektriny do inej vhodnejšej tarify alebo sadzby,
- ☑ názov a kontaktné údaje dodávateľa elektriny vrátane linky zákazníckej podpory a adresy elektronickej pošty,
- ☑ informácie o právach koncových odberateľov elektriny, ak ide o reklamácie, a možnosti mimosúdneho urovnania sporov vrátane kontaktných údajov príslušného subjektu, na ktorý sa môže koncový odberateľ elektriny obrátiť,
- ☑ informácie o možnosti zmeny dodávateľa elektriny a stručný opis procesu zmeny dodávateľa elektriny aspoň formou odkazu na takéto informácie zverejnené na webovom sídle dodávateľa elektriny dostupné cez priamy odkaz umiestnený na úvodnej stránke webového sídla dodávateľa elektriny,

- ☑ podiel každého zo zdrojov elektriny, ktorú odberateľ elektriny nakúpil v rámci zmluvy o dodávke elektriny alebo zmluvy o združenej dodávke elektriny, na celkovom energetickom mixe dodávateľa elektriny a informácie o vplyvoch na životné prostredie, minimálne v rozsahu údajov o emisiách CO₂ a rádioaktívnom odpade, ktorý vznikol pri výrobe elektriny z celkového energetického mixu dodávateľa elektriny za predchádzajúci rok, aspoň formou odkazu na takéto informácie zverejnené na webovom sídle dodávateľa elektriny,
- ☑ odkaz na portál na porovnávanie ponúk dodávateľov elektriny.

Koncoví odberatelia elektriny zároveň majú právo na výber faktúry v listinnej alebo elektronickej podobe.

7.3 Udržiavanie zoznamu členov

Pravidelná aktualizácia zoznamu členov bude nevyhnutná pre efektívnu komunikáciu a administratívu najmä pri energetickej komunite s viacerými členmi.

Energetická komunita bude mať (v závislosti od právnej formy) v určitých prípadoch povinnosť viesť zoznam členov. Takýmto prípadom je družstvo (§ 228 Obchodného zákonníka). V prípade občianskeho združenia alebo záujmového združenia túto povinnosť právna úprava nevymedzuje, avšak odporúčame ju v zakladajúcich dokumentoch upraviť.

Vedenie a aktualizácia zoznamov členov prispeje k väčšej informovanosti a uľahčí organizovanie spoločných schôdzí ako aj rozhodovanie energetickej komunity.

7.4 Pravidelné schôdze členov

Organizovanie pravidelných schôdzí členov je kľúčové pre zabezpečenie transparentnosti a participácie členov na rozhodovacom procese.

Povinnosť organizovania schôdzí v určitých prípadoch vyplýva priamo zo zákona. Družstvo je povinné organizovať členskú schôdzu v lehotách určených stanovami, najmenej raz za rok (§ 239 Obchodného zákonníka). V prípade, ak sa v príslušnom kalendárnom roku nekonala členská schôdza družstva, súd môže rozhodnúť o zrušení družstva.

Obdobný mechanizmus platí aj pri občianskych združeniach na ktoré sa úprava Obchodného zákonníka použije primerane.

Niektoré právne formy nemajú jasne zadanú povinnosť organizovania pravidelných schôdzí, avšak odporúčame tak urobiť v zakladajúcich dokumentoch. Pravidelné schôdze umožnia členom diskutovať o aktuálnych problémoch, reagovať na výzvy, plánovať budúce aktivity, prijímať rozhodnutia a najmä predísť zrušeniu týchto právnických osôb.

7.5 Komunikácia s inštitúciami

Energetická komunita bude pri výkone činností povinné spolupracovať s viacerými inštitúciami ako napr. OKTE alebo ÚRSO.

OKTE je prevádzkovateľom EDC. Pokiaľ bude energetická komunita vykonávať činnosť ako napríklad zdieľanie elektriny, bude musieť byť registrovaná v EDC, v rámci ktorého bude prebiehať vyhodnocovanie údajov elektriny.

V závislosti od rozsahu činností vznikajú energetickej komunite aj povinnosti. Napríklad § 47 Pravidiel trhu pre elektrinu vymedzuje údaje, ktoré je povinný OKTE poskytovať dodávateľ elektriny a agregátor.

Zákon o energetike na druhú stranu vymedzuje povinnosť energetickej komunity oznamovať ÚRSO všetky informácie, ktoré majú za následok neplnenie podmienok energetickej komunity nevyhnutné pre jej vznik.

Zanedbanie týchto povinností môže viesť k sankciám a v určitých prípadoch aj k zrušeniu energetickej komunity.

7.6 Údržba a prevádzka energetických zariadení

Pravidelná údržba a prevádzka energetických zariadení je kľúčová pre spoľahlivé zabezpečovanie energetických činností.

Je na energetickej komunite ako sa rozhodne údržbu svojich zariadení zabezpečovať či samostatne, alebo prostredníctvom tretieho subjektu napr. na základe servisnej zmluvy.

V prípade, že zariadenia energetickej komunity nebudú v jej vlastníctve, odporúčame nastaviť si jasné podmienky údržby zariadení v príslušných zmluvách v závislosti od toho, o aký zmluvný vzťah pôjde (napr. v zmluve o nájme alebo zmluve o výpožičke).

Pravidelné kontroly, údržba a modernizácia zariadení, ako aj riešenie havarijných situácií sú pre životaschopnosť a plynulú prevádzku energetickej komunity kľúčové.

7.7 Energetický manažment

Počas vykonávania svojej činnosti bude rovnako dôležité, aby energetická komunita kontinuálne sledovala a vyhodnocovala výkon a efektívnosť využívaných zdrojov. V priebehu fungovania komunity sa môže napríklad priebežne meniť spotreba členov energetickej komunity, čomu je potrebné prispôsobiť nastavenie energetických tokov reflektujúce aktuálne potreby komunity.

S ohľadom na vývoj elektrickej spotreby môže po založení energetická komunita podniknúť niekoľko opatrení vyrovnávajúce výrobu a spotrebu v rámci komunity. V prípade nedostatočnej

výroby je možné navýšenie kapacít prostredníctvom inštalácie nových zdrojov. Pri nadvýrobe môže energetická komunita implementovať nové podporné technológie, vrátane akumulčných zariadení, alebo rozšíriť komunitu o nových odberateľov.

Energetická komunita môže tiež zmeniť metódu zdieľania na takú, ktorá bude aktuálne viac vyhovovať jej výrobe a spotrebe.

8 Bariéry rozvoja komunitnej energetiky

Komunitná energetika má potenciál priniesť významné výhody pre jej členov, vrátane zníženia nákladov na energiu a zvýšenia energetickej nezávislosti. Napriek tomu, že základy tohto konceptu už boli na Slovensku položené, stále existujú mnohé prekážky a nejasnosti, ktoré brzdia jeho rozvoj.

Legislatívne bariéry

Napriek tomu, že základy komunitnej energetiky boli do slovenskej legislatívy transponované zadefinovaním nových účastníkov na trhu s elektrinou a plynom, Slovensko aj naďalej sprevádza nedostatočná legislatívna úprava, ktorá by ponúkala jasné rámce na základe príkladov a skúseností zo zahraničia. Na Slovensku zatiaľ praktické skúsenosti chýbajú, čo spôsobuje aj to, že na Slovensku pretrváva nedôvera u starostov obcí a obyvateľstva voči komunitnej energetike.

Právna forma energetických komunít

Pre vznik energetickej komunity je nevyhnutné založenie resp. existencia právnickej osoby, ktorej forma spĺňa pomerne všeobecne stanovené zákonné podmienky. Aj keď určitá voľnosť je pozitívom, v praxi by pomohlo, ak by právna úprava uvádzala aspoň jednu preferovanú a bezpečnú právnu formu. Tá bude určite vo viacerých prípadoch prvou voľbou pre záujemcov o energetickú komunitu a uľahčí proces ich vzniku.

Zákon by tiež mohol preferovať zdieľanie v komunitách a lepšie definovať zdieľanie medzi aktívnymi odberateľmi.

Bytové domy ako energetické komunity

Pôsobenie bytových domov v komunitnej energetike môže vyvolávať viacero právnych aj praktických otázok.

Vlastníci bytov a nebytových priestorov sú povinní za účelom správy bytov uzatvoriť zmluvu o výkone správy so spoločenstvom (právnická osoba) (ďalej len „Spoločenstvo vlastníkov bytov“) alebo správcom bytov.²⁹

Prirodzene sa ponúka, aby sa Spoločenstvo vlastníkov bytov stalo energetickou komunitou. To však môže naraziť na Zákon o energetike, ktorý požaduje splnenie kritéria tzv. „dobrovoľnej

²⁹ § 6 ods. 1 Zákona o vlastníctve bytov a nebytových.

účasti“. Spoločenstvá vlastníkov bytov sú totiž úzko naviazané na vlastníctvo konkrétnej nehnuteľnosti, a to bez ohľadu na to, či to vlastník chce alebo nie.

Energetická komunita a teplárenstvo

Slovenský právny poriadok rozlišuje vzťahy v súvislosti s (i) elektroenergetikou a plynárenstvom (Zákon o energetike) a (ii) tepelnou energetikou (Zákon o tepelnej energetike³⁰).

Právna úprava v Zákone o energetike vymedzuje energetickú komunitu pre oblasť elektroenergetiky a plynárenstva.

Zákon o tepelnej energetike komunitnú energetiku nezmieňuje. Aktuálne tak absentuje akákoľvek úprava energetickej komunity vo vzťahu k teplárenstvu.

V zahraničí však ide o relatívne častý jav, kedy v rámci energetických komunit dochádza aj k zabezpečovaniu energetických potrieb pomocou tepelnej energie.

Finančné bariéry

V súčasnosti nie sú dostupné prostriedky určené výlučne pre založenie a podporu energetickej komunity a uchádzači v rámci podporných programov konkurujú aj s inými oprávnenými subjektami, čo zvyšuje náročnosť získania prostriedkov pre investície do komunitnej energetiky.

Okrem vytvorenia finančných nástrojov, ktoré by priamo poskytovali financie pre pokrytie časti nákladov na založenie energetických komunit, je možné zvýšenie motivácie pre zdieľanie dosiahnuť napríklad oslobodením od distribučných poplatkov, prípadne zľavou a nastavením kategórie v závislosti od vzdialenosti a vetvy zdieľania (krátka, dlhá a pod.)

Pomôcť môže tiež bezplatné osadenie inteligentných meračov, ktoré sú pre fungovanie energetických komunit kľúčovým prvkom pre meranie a rozpočítanie vyrobenej a spotrebovanej elektriny. V súčasnosti o neho treba požiadať a vo väčšine prípadov aj uhradiť poplatok.

Administratívne bariéry

Za bariéru rozvoja komunitnej energetiky je možné považovať absenciu jednotného dátového systému, ktorý by zbieral informácie napríklad o stave budov či ich energetickej výkonnosti, čo sťažuje záujemcom o energetickú komunitu rozhodovanie a prípravu projektu. O energetické komunity sa čoraz viac zaujímajú obce a mestá. Bolo by vhodné objednať si takúto službu od tretej strany so všetkým know-how, ako napríklad o prístupí nových členov do komunity, technických špecifikáciách OZE a podporných technológií a energetickom manažmente. V súčasnosti tretie strany nemajú dobrý prístup k dátam jednotlivých odberateľov.

Energetická komunita môže pre účely zabezpečenia potrieb členov zriadiť a prevádzkovať miestnu distribučnú sústavu (MDS). Problémom pri výstavbe MDS môže byť predloženie súhlasu

³⁰ Zákon č. 657/2004 Z. z. o tepelnej energetike (ďalej len „Zákon o tepelnej energetike“).

prevádzkovateľa regionálnej distribučnej sústavy (RDS) za účelom vydania osvedčenia, ktoré je pre výstavbu nevyhnutné.

K žiadosti o vydanie osvedčenia sa vyjadruje RDS, do ktorej má byť zariadenie pripojené, či³¹:

- ☑ v záujmovej oblasti je vybudovaná distribučná sústava, ktorej kapacita nie je úplne využitá, a ktorá pokrýva potreby predpokladané v investičnom zámere,
- ☑ podľa plánu rozvoja distribučnej sústavy plánuje v záujmovej oblasti vybudovať distribučnú sústavu, ktorá pokryje potreby predpokladané v investičnom zámere.

Pokiaľ prevádzkovateľ RDS neudelí žiadateľovi súhlas na získanie osvedčenia z dôvodov uvedených vyššie, MH SR žiadosť o vydanie osvedčenia zamietne. Prevádzkovateľ RDS však nemusí mať vždy záujem na výstavbe MDS a súhlasné stanovisko s výstavbou MDS nevydá. Tento postup môže komplikovať rozvoj komunitnej energetiky, výstavba MDS je pre energetické komunity kľúčovým prvkom.

³¹ Ust. § 12 ods. 6 Zákona o energetike.

SAPI

Slovenská
asociácia
udržateľnej
energetiky

www.sapi.sk